

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Dopady mezinárodních ekonomických sankcí na Severní Koreu

Impact of international economic sanctions on North Korea

OLOMOUC 2021, Lukáš Fojtík

vedoucí diplomové práce: Martin Šturdík, M.A.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracoval samostatně a uvedl veškeré použité prameny a literaturu.

Olomouc, ...

.....

Lukáš Fojtík

Anotace

Název práce: Dopad mezinárodních ekonomických sankcí na Severní Koreu

Jméno autora: Lukáš Fojtík

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra asijských studií

Vedoucí práce: Martin Šturdík, M.A.

Počet stran: 55

Počet znaků včetně mezer: 90 367

Počet titulů použité literatury: 81

Klíčová slova: Severní Korea, ekonomika, sankce, dopady, Čína, USA, OSN

Key words: North Korea, economy, sanction, nuclear development, UNSC, China, USA

Abstrakt v ČJ

Tato bakalářská práce se zabývá tématem dopadů ekonomických sankcí na Severní Koreu od roku 2000. Práce se soustředí na počiny severokorejského režimu a následné sankce, které na něj byly uvaleny Radou bezpečnosti a Spojenými státy. Hlavní část práce hodnotí dopady těchto sankcí na severokorejské makroekonomické ukazatele, zejména HDP, HNP a zahraniční obchod. Důležitou součástí práce je nalezení a analyzování států, které i přes výše uvedené sankce spolupracují se Severní Koreou a jak tato spolupráce pomohla severokorejskému režimu překonat uvalené sankce a následovat svůj cíl stát se jadernou velmocí.

Abstrakt v AJ

This bachelor's thesis focuses on the topic of impact of economic sanctions on North Korea since the new millennium. The thesis deals with actions of North Korea's regime and their consequence sanctions imposed mainly by UNSC and USA. Main part of this thesis then evaluates impact of the sanctions on North Korea's macroeconomics indicators, focusing on GDP, GNP, and amount of foreign trade. An important part of this thesis is finding and analysing which states are collaborating with North Korea and how it helped North Korea's regime to overcome these sanctions and to pursue its goal to become a superpower equipped with nuclear weapons.

Poděkování

Rád bych poděkoval zejména panu Martinu Šturdíkovi, M.A. za odborné vedení práce a cenné rady při psaní. Dále bych také poděkoval svým rodičům za podporu a umožnění studia. V neposlední řadě také své sestře a všem přátelům a kamarádům za podporu a motivaci.

Obsah

Seznam obrázků, grafů, schémat, tabulek atd.....	6
Seznam zkratk, symbolů.....	7
Ediční poznámka	8
Úvod.....	9
1 Historie Severní Koreje.....	10
1.1 Korea po japonské okupaci	10
1.2 Vznik KLDŘ.....	11
1.3 Severní Korea dnes.....	12
2 Ekonomické sankce	13
2.1 Úspěchy a neúspěchy ekonomických sankcí.....	15
2.2 Efektivita uvalování sankcí a jejich kontrola	18
2.3 Ekonomické sankce a EU.....	19
2.4 Pohled na ekonomické sankce.....	20
2.5 Ekonomické sankce dnes	21
3 Sankce vůči KLDŘ.....	22
3.1 Sankce a jejich dopady na Severní Koreu.....	22
3.2 Dlouhodobé dopady sankcí.....	34
4 Obcházení ekonomických sankcí.....	37
4.1 Přežívání ekonomických sankcí.....	37
4.2 Rusko-severokorejské vztahy.....	38
4.3 Čínská pomoc proti sankcím	40
4.3.1 Nesoulad v severokorejsko-čínských vztazích.....	43
4.4 Obchodní vztahy s Jižní Koreou.....	44
Závěr.....	46
Resumé.....	48
Seznam literatury	49

Seznam obrázků, grafů, schémat, tabulek atd.

Graf 1 - Vývoj růstu HDP v KLDR	33
Graf 2 - Struktura Severokorejského obchodu	35
Graf 3 - Druhy exportovaného zboží	36
Graf 4 - Druhy importovaného zboží.....	36
Graf 5 - zahraniční obchod s největšími partnery	43

Seznam zkratek, symbolů

KLDR – Korejská lidově demokratická republika

USA – Spojené státy americké

RB – Rada bezpečnosti OSN

OSN – Organizace spojených národů

SPT – Six-party talk

EU – Evropská unie

ECOWAS – Hospodářské společenství západoafrických států

NPT – Smlouva o nešíření jaderných zbraní

IAEA – Mezinárodní agentura pro atomovou energii

HDP – hrubý domácí produkt

HNP – hrubý národní produkt

KIC – Industriální komplex v Kaesongu

Ediční poznámka

Přepis korejských jmen a názvů v této práci se řídí pravidly revidované romanizace korejštiny vydané korejským Ministerstvem kultury a turismu v roce 2000.

Korejská jména, jsou uváděna v původním korejském řazení, tedy nejprve příjmení, po kterém následuje jméno.

Úvod

Severní Korea, se dnes vyznačuje svou tvrdohlavostí, cílevědomostí a neochvějnou touhou dosáhnout dominance, nebo přinejmenším vyrovnání sil, nad západním, kapitalistickým, světem. Země, dekády čelící mezinárodnímu tlaku a sankcím, snaží se prosadit si svůj vývoj jaderných zbraní i přes odpor mezinárodního společenství.

V první části této práce se budu věnovat Severní Koreji, jejímu představení nejen z mediálního „zlého“ pohledu, ale z pohledu historického vývoje. Objasním, proč a jak se formoval severokorejský režim a co stojí za jeho agresivním postojem vůči „západním“ zemím, zejména USA.

Ve druhé části se zaměřím na ekonomické sankce obecně, uvedu jejich typy, důvody uvalení a historii. Dále se budu zabývat jejich efektivností a účelností. Nejen v akademických sférách totiž panují diskuse o tom, do jaké míry jsou sankce efektivní, zda dosahují svých vytyčených cílů, zda nezpůsobují víc škody než užitku a zda není třeba změnit způsob uvalování sankcí tak, jak je známe.

Ve třetí kapitole se věnuji jednotlivým sankcím uvaleným na Severní Koreu v korelaci s jejím vývojem a testováním raket. V mé práci se zabývám konkrétně sankcemi uvalenými zejména Radou bezpečnosti OSN (dále RB) a USA od přelomu druhého tisíciletí. K těmto se občas připojili další státy a nadnárodní organizace, jejich doplňující sankce ale neměly tak velký dopad. Při hodnocení se soustředím zejména na makroekonomická data, jako jsou HDP, HNP a množství zahraničního obchodu. Sankce mají dopad nejen na ekonomické ukazatele, ale i na civilní obyvatelstvo. Lze se domnívat, že sankce dopadají více na obyvatele žijící mimo Pyongyang, zejména na ty, kteří nejsou spjati s komunistickou stranou a armádou. Analýza tohoto dopadu je ovšem kvůli nedostatku přesných informací a vědeckého výzkumu obtížná, a proto se jí práce nevěnuje.

V poslední kapitole se zaměřuji na obcházení ekonomických sankcí. Díky několika státům, které jsou či byly ochotny se Severní Koreu obchodovat, nebo ji jinak podporovat, je KLDŘ schopna do dnešního dne přežívat ekonomické sankce a pokračovat v uskutečňování svých cílů.

1 Historie Severní Koreje

Severní Korea byla vytvořena revolucionáři poháněnými nacionalismem, antiimperialismem a hledáním cesty do moderní éry. Intenzivní nacionalismus doprovázený urputnou touhou oproštění se od cizí nadvlády charakterizoval nejen Kim Il Sunga a další zakladatele Severní Koreje, ale i mnoho dalších korejských vůdců. Na 35 let dlouhou nadvládu reagovali Korejci svými novodobými nacionalistickými a anti-imperialistickými hnutími, která měla zajistit vytvoření silného a mocného státu, který by zaujal vůdčí pozici mezi státy na celém světě.¹

1.1 Korea po japonské okupaci

Japonské obsazení Koreje, které trvalo oficiálně od roku 1910 až do roku 1945, představovalo první přímou kontrolu cizí velmoci na Korejském poloostrově od dob mongolské nadvlády ve 14. století². Koloniální úřady zavedly nový školský systém. Ten z učebních osnov vyřadil předměty týkající se Koreje a zaměřil se zejména na výuku japonského jazyka a japonských kulturních hodnot.³ Nejednalo se tedy o kulturní kooperaci, nýbrž spíše o kulturní asimilaci ze strany Japonců⁴.

V roce 1945, spolu s ukončením druhé světové války, končí i japonská okupace Korejského poloostrova. Na základě dohod uzavřených ještě v průběhu druhé světové války byla Korea rozdělena na dvě části – část severně od 38. rovnoběžky kontroloval Sovětský svaz, část na jih zase USA.⁵

Třicet pět let trvající náročné a traumatizující období koloniálního režimu, se dotklo životů téměř všech Korejců. Má se za to, že během této doby se zrodila moderní nacionalistická, antiimperialistická hnutí. Těžko odhadovat, jak tato skutečnost ovlivnila formování KLDK.⁶

Kim Il Sung dorazil do Severní Koreje již měsíc po obsazení severní části poloostrova sovětskými vojsky a v prosinci 1945 byl prohlášen vůdcem. Korejská lidově-demokratická

---

¹ SETH, Michael. *North Korea*. S. 1

² KYUNG MOON, Hwang. *A history of Korea*. S. 151.

³ YOUNG ICK, Lew a Lee KWANG-RIN. *Korea*.

⁴ MARR, Henry a Neil TAYLOR. *North Korea*. S. 12.

⁵ BLAKEMORE, Erin. *How Japan Took Control of Korea*.

⁶ SETH, Michael. *North Korea*. S. 6.

republika byla oficiálně vyhlášena 9. září 1948 a dodnes je tento den oslavován jako Den založení republiky.⁷

Na podzim roku 1947 hlasovalo Valné shromáždění OSN pro celokorejské volby a následné stažení všech vojáků z celého Korejského poloostrova. Avšak Sovětský Svaz byl proti svobodným volbám a jednotkám OSN vstup do severní poloviny poloostrova zakázal. To v podstatě vytvořilo dva státy.⁸

Navzdory chybějící spolupráci ze strany Sovětského svazu, se OSN rozhodlo uspořádat volby v co největší části Koreji a v roce 1948 se v Jižní Koreji konaly první svobodné volby. Severokorejci na to odpověděli vytvořením vlády podle sovětského vzoru.⁹

Jednotky SSSR opustili poloostrov v prosinci roku 1948 a americké jednotky je následovaly v červnu 1949. Přestože se obě velmoci stáhly z poloostrova, nepřestávaly korejské republiky podporovat. Sověti při odchodu zanechali většinu svého vybavení na území Severní Koreje a Američané poskytovali výraznou vojenskou pomoc Jižní Koreji.¹⁰

1.2 Vznik KLCDR

Žádný jiný rys Severní Koreje není více definující, více středem ideologie a nezbytný k pochopení jejich ambic a vztahů s vnějším světem než její hypernacionalismus a zapojení do zápasu s antiimperialismem.¹¹

Pozoruhodným a extrémně důležitým faktem je, že hrstka chabě vzdělaných, venkovských odbojových bojovníků, žijících za hranicemi jejich domoviny, z nichž většina nikdy nebyla v korejském městě, dokázala zcela ovládnout celou zemi.¹²

Zejména v USA a Jižní Koreji převládá názor, že vznik KLCDR byl vlastně „sovětizací“ ze strany Sovětského svazu. Oproti tomu Severní Korea trvá na tom, že vznik KLCDR byla vlastnoručně vydobyté vítězství nad imperialismem. Podle Kim Gwang-Oona

---

⁷ MARR, Henry a Neil TAYLOR. *North Korea*. s.14

⁸ RICE JR., Earle. *The evolution of government and politics in North and South Korea*. s. 8.

⁹ Ibid. s. 8

¹⁰ MARR, Henry a Neil TAYLOR. *North Korea*. s. 14

¹¹ SETH, Michael. *North Korea*. s. 8

¹² Ibid. s. 9

je však pravda někde uprostřed. Vznik severokorejského státu vidí jako výsledek interakcí vnějších politických zájmů okolních států a skupin, které se snažily uplatňovat svůj vliv na utváření Severní Koreje a samotných Korejců, zejména Kim Il Sungovy anti-japonské odbojové skupiny, jejíž cílem bylo zachování vlastní autonomie.¹³

1.3 Severní Korea dnes

Není slovo, které by lépe charakterizovalo Severní Koreu lépe než Juche – obvykle překládané jako autonomie, samostatnost, soběstačnost.¹⁴ Severokorejští vůdci se tím vždy snažili řídit a Severní Korea se vyznačovala snahou vypadat nezávisle, silně a soběstačně i na úkor utrpení vlastního lidu.

Kim Ir-sen převzal po usednutí v čele Korejské strany práce¹⁵ moc nad ekonomikou, kolektivizoval zemědělství a zestátnil veškerý soukromý majetek. Omezení cestování a státem kontrolovaná média byly jedním z nástrojů Severní Koreje, jak se distancovat od mezinárodního společenství a zároveň zachovat v tajnosti své politické, ekonomické a vojenské záležitosti.¹⁶

Ke konci šedesátých let implementoval režim program na posílení ozbrojených složek s cílem zvýšit vojenské schopnosti státu. Posilování a rozšiřování armády a armádních složek šlo ruku v ruce s důrazem na vytvoření soběstačné ekonomiky za podpory Sovětského svazu, Číny a států východní Evropy.¹⁷

V 70. a 80. letech 20. století byla Severní Korea stále jedním z nejizolovanějších států mezinárodního společenství. Zavedla důrazná omezení cestování, kontrolu médií a ideologii soustředící se na soběstačnost a nezávislost. Diplomatické vztahy udržovala pouze se dvěma významnými spojenci – Sovětským Svazem a Čínou.¹⁸ Naproti tomu si KILDR udržovala a stále udržuje, i přes mírné zlepšení, nepřátelské vztahy se Spojenými státy americkými.

Severní Korea je pohlcena svou orientací na soběstačnost, nezávislost a své postavení v moderním světě. I díky tomuto se severokorejští vůdci rozhodovali budovat vojenská

---

¹³ KIM, Gwang-Oon. The Making of the North Korean State. S. 17

¹⁴ KOH, B. North Korea and Its Quest for Autonomy.

¹⁵ Korejská strana práce vládnoucí politická strana v Severní Koreje.

¹⁶ HISTORY.COM EDITORS, . North Korea.

¹⁷ YU, Woo-ik a Chan LEE. North Korea.

¹⁸ Ibid.

zařízení, vyvíjet jaderné zbraně a testovat rakety i přes mezinárodní omezení a dohody omezující takové činnosti. Rozhodli se ignorovat strádání svého lidu a potlačovat jakékoliv informace a kohokoliv, kdo by se snažil říkat cokoliv, co by bylo proti režimu, nebo by mohlo režim poškodit.

V rámci této práce se budeme zabývat ekonomickými sankcemi, které na Severní Koreu uvalily různé organizace a státy. Pro tyto účely je vhodné si nejen definovat, co to ekonomické sankce jsou a jaké mají formy, ale také zmínit použití v historii a zhodnotit jejich efektivitu a problémy spojené s jejich použitím.

2 Ekonomické sankce

Pojmem ekonomická sankce se rozumí omezení a zákaz obchodních vztahů s určitým státem, tedy například zahraniční obchod, investice a další mezinárodní aktivity. Ekonomické sankce se staly běžnou součástí mezinárodních vztahů a diplomacie.¹⁹ Státy často používaly a používají ekonomické sankce k dosažení vítězství za nižší cenu (jak finanční, tak i lidských obětí) než by tomu bylo za použití armády a vojenských prostředků.²⁰ Woodrow Wilson, obhájce ekonomických sankcí, řekl: „Použijte tento ekonomický, mírumilovný, tichý, smrtící lék a nebude třeba síly. Nestojí to jediný život vně bojkotovaný národ, ale vytváří to tlak, kterému, dle mého názoru, žádný moderní stát nemůže odporovat.“²¹

Podle Petera Wallensteena lze ekonomický nátlak řadit do čtyř kategorií – ekonomická válka, ekonomické sankce, specifické ekonomické jednání a tarifní válka. Ekonomická válka, je stav, kdy k omezení ekonomiky nejsou použity pouze ekonomické nástroje, ale i nástroje vojenské (námořní blokády, bombardování aj.). Ekonomickými sankcemi se rozumí zákazy a omezení obchodu bez použití vojenské síly. Specifické ekonomické jednání nastává tehdy, jsou-li omezeny pouze konkrétní obchodní a ekonomické oblasti a nejedná se o celkové

---

¹⁹ ADDIS, Adeno. *Economic Sanctions and the Problem of Evil*. s. 574

²⁰ SAEED, Farooq a Filiz KATMAN. *Economic Sanctions in the United Nations and Its Modern Applications (1990–2002)*. s. 104

²¹ PEKSEN, Dursun. *Economic Sanctions and Human Security*. s. 237

omezení. Tarifní války se provádějí pomocí úpravy cel a dalších regulací pro import a export.²²

Přestože jsou dnes ekonomické sankce běžnou součástí mezinárodní politiky, nebylo tomu tak vždy. Rada bezpečnosti OSN uvalila do roku 1990 ekonomické sankce pouze dvakrát, avšak od roku 1990 do roku 2002 uvalila sankce více než dvanáctkrát.²³ I proto se tato dekáda často nazývá jako „dekáda sankcí“.²⁴

Některé ekonomické sankce v minulosti byly aplikovány tak tvrdě, že byly pro sankciované státy až devastující. Některými odborníky jsou proto označovány jako „plánovaná genocida“²⁵.

Cíle ekonomických sankcí jsou různé. Většina států a mezivládních organizací uvaluje sankce pro vlastní či humanitární zájmy, aby se vypořádaly s problémy s porušováním lidských práv, ozbrojenou agresí, státem financovaným terorismem, šířením jaderných zbraní a obchodováním s drogami.²⁶

Efektivita ekonomických sankcí je také ovlivněna státy, které nesouhlasí s uvalením sankce. Může totiž docházet k obcházení těchto omezení ze stran států sympatizujících se sankciovaným státem a snahou ho podpořit a suplementovat omezení uvalená mezinárodním společenstvím.

Sankce mohou být uvaleny jedním státem (unilaterální) nebo skupinou států, popř. mezinárodními organizacemi (multilaterální) vůči jinému státu, skupině států nebo korporacím, popř. jednotlivcům za účelem prosazování vlastních nebo mezinárodních politik, nebo jako snaha o trest za porušování mezinárodních dohod a úmluv.

Nejčastějším příkladem multilaterálních sankcí jsou sankce uvalené Radou bezpečnosti OSN. Rada bezpečnosti OSN je díky své autoritě jedním z nejefektivnějších autorů sankcí. Pokud je rozhodnuto o uvalení sankcí vůči nějakému státu, všechny státy OSN jsou povinny tyto sankce samy dodržovat a jejich dodržování si také

---

²² WALLESTEEN, Peter. Characteristics of Economic Sanctions. s. 248

²³ SAEED, Farooq a Filiz KATMAN. Economic Sanctions in the United Nations and Its Modern Applications (1990–2002). s. 104

²⁴ ADDIS, Adeno. Economic Sanctions and the Problem of Evil. s. 574

²⁵ SAEED, Farooq a Filiz KATMAN. Economic Sanctions in the United Nations and Its Modern Applications (1990–2002). s. 104

²⁶ PEKSEN, Dursun. Economic Sanctions and Human Security. s. 237

vynucovat.²⁷ Dalšími velkými subjekty uvalujícími ekonomické sankce jsou Evropská unie, Spojené státy americké apod.

2.1 Úspěchy a neúspěchy ekonomických sankcí

Během 20. století bylo uvaleno celkově přes 100 ekonomických sankcí, z nichž pouze zlomek byl uvalen Radou bezpečnosti OSN. Avšak, podle studie vydané Mezinárodním ekonomickým institutem (IIE) v roce 1990, ze 115 případů v období mezi první světovou válkou a rokem 1990 se 66 % z nich nepodařilo dosáhnout ani alespoň částečného úspěchu v rámci požadovaných změn. Mezi lety 1973 a 1990 to byl dokonce pouze jeden případ ze čtyř.²⁸

Dopady sankcí na lidská práva mohou mít dvojí vývoj. Za prvé, jestliže ekonomické sankce oslabí donucovací schopnosti politických elit, nemělo by docházet k porušování lidských práv tak často. Na druhou stranu, pokud sankce selžou a nedokážou oslabit režim a pouze zvýší politický a ekonomický chaos, dá se očekávat větší dopad na obyvatelstvo a lidská práva.²⁹

Na začátku 90. let minulého století si „stálá pětka“³⁰ Rady bezpečnosti OSN vytvořila poměrně funkční vztah a mnohdy rozdílné názory vyústily spíše ve zdržení se hlasování než v blokování hlasování a výhrůžky.³¹

Rusko však začalo být více agresivní vůči ukládání sankcí, což ukázal bývalý ruský ministr obrany Sergei Ivanov, když pronesl: „Nevím o žádném případě v mezinárodní praxi nebo z předešlých zkušeností, kdy by sankce dosáhly svého vytyčeného cíle a prokázaly by se efektivními.“ K tomuto se přidala i Čína, která dlouhodobě poukazovala na státy jako Súdán, Burma a Irán, s tím, že „Používání nátlaku a ukládání sankcí není praktické a nepovede k vyřešení problému.“³²

---

²⁷ ADDIS, Adeno. *Economic Sanctions and the Problem of Evil*. s. 575

²⁸ MACK, Andrew a Asif KHAN. *The Efficacy of UN Sanctions*. s. 280

²⁹ PEKSEN, Dursun. *Better or Worse? The Effect of Economic Sanctions on Human Rights*. s. 61

³⁰ Jedná se o stále členy Rady bezpečnosti OSN – Čína, Francie, Rusko, Spojené státy a Velká Británie.

³¹ VINES, Alex. *The effectiveness of UN and EU sanctions*. s. 868

³² *Ibid.* s. 868

Přes to, že je OSN považována za efektivní při uvalování sankcí, je to právě tato rozpolcenost a nejednotnost, která způsobuje pokles v efektivnosti uvalovaných sankcí v posledních letech.³³

OSN uvaluje, už ze své povahy, sankce multilaterální, které jsou efektivnější než sankce unilaterální. Z této logiky by také sankce uvalené OSN měly být daleko efektivnější než sankce uvalené USA. Avšak problém tkví právě v míře, do jaké jsou vymáhány. Silně a agresivně vymáhaná unilaterální sankce uvalená USA vůči malému státu, který je závislý na americkém obchodě a pomoci, bude mít daleko větší efektivitu než multilaterální sankce uvalená OSN, která je ale málo vymáhána.³⁴

Podle profesora Adama Robertse, existuje pouze malé množství sankcí, u kterých lze definitivně říci, že měly opravdový dopad, s výjimkou několika případů, kdy se však jednalo o kombinaci s dalšími faktory. Dle jeho názoru sankce jednoznačně zaúčinkovaly při změně vlády v Rhodesii stejně tak jako sankce vůči Jižní Africe, avšak nebyl to jediný faktor; Roberts mezi další faktory uvádí například partyzánský odboj.³⁵

V roce 2010 prezident Barack Obama podepsal sérii přísných sankcí vůči Íránu a přitvrdil tím sankce již uvalené RB OSN. Další opatření byla připravována Evropskou Unií za účelem zastavení Íránského programu na obohacování uranu.³⁶ I přes to, že v roce 2015 došlo mezi Íránem a EU k podepsání dohody, Írán nadále obohacuje uran a porušuje tím své závazky.³⁷

V Rhodesii (dnešní Zimbabwe) se ekonomické sankce prokázaly jako tupý nástroj, který měl často opačný účinek. Místo toho, aby sankce přesvědčily režim ke změně, spíše ho upevnily. Rhodesie byla v letech 1965-1979 cílem mezinárodních sankcí uvalených OSN. Avšak díky pokračujícímu obchodu s Jižní Afrikou nebyly sankce účinné. I dnes je Zimbabwe cílem ekonomických sankcí, ovšem jejich je dopad zanedbatelný. Dříve nebo

---

³³ Ibid. s. 868

³⁴ MACK, Andrew a Asif KHAN. The Efficacy of UN Sanctions. s. 281

³⁵ MARCUS, Jonathan. Analysis: Do economic sanctions work?.

³⁶ Ibid.

³⁷ Írán bude obohacovat uran navzdory jaderné dohodě. Dostupné z:

<https://www.seznamzpravy.cz/clanek/iran-bude-obohacovat-uran-navzdory-jaderne-dohode-85688>.

později si západní velmoci budou muset zase vybrat: zkusit potřetí zavést doposud nefunkční sankce, nebo přenechat půdu Číně a novým investorům z Turecka a Zálivu.³⁸

V roce 1986 byly v souvislosti se zákonem proti apartheidu³⁹ uvaleny sankce na Jižní Afriku. Jejich cílem bylo izolovat Jižní Afriku a zdůraznit její surovost a útlak vůči vlastním lidem a agresivitu vůči sousedním státům. Sankce narušily apartheid a přispěly ke změně uspořádání v Jižní Africe.⁴⁰

V listopadu roku 2013 se tajemník USA John Kerry snažil o zrušení sankcí uvalených vůči Kubě argumentujíc, že američtí turisté pomohou změnit tamější komunistický režim. Tento argument neobstojí z několika důvodů. Za prvé, velké množství turistů z Evropy, Kanady a latinské Ameriky proudí na Kubu již několik let a doposud se nic nezměnilo. Státní aparát z dolarů turistů naopak bohatne. Za druhé, turismus a obchod nevedou ke změně politického systému. A za třetí, kontakt totalitního státu s demokratickým, nepovede k jeho zániku. Zrušení ekonomických sankcí uvalených na Kubu nepovede k žádné změně a pouze sníží vyjednávací sílu v budoucnosti.⁴¹

Uvalování sankcí v současnosti také probíhá v souvislosti s dostavbou ropovodu Nord Stream 2, který Američané považují za posílení ruského vlivu v Evropě. Začátkem prosince 2020 se do Kongresu dostal návrh na zvýšení postihů pro firmy podílející se nebo umožňující dostavbu ropovodu, ale vůči vládám, které jsou do projektu zapojeny se žádné sankce nechystají. Německá vláda proto chystá vytvoření státní firmy, která by zakázku dále zprostředkovala ruským firmám, a efektivně se tak vyhla sankcím. Překážkou však nadále zůstává norská firma, která měla vydat certifikát pro loď schopné pracovat na dně moře. Ta, zřejmě z obav z uvalení amerických sankcí, spolupráci zrušila.⁴²

---

³⁸ HOLMAN, Michael. Sanctions Have Been Counterproductive in Zimbabwe.

³⁹ Apartheid je označení pro politiku rasové segregace zejména v kontextu bývalého uspořádání na jihu Afriky. V právní normě se jedná o institucionalizované zločiny páchané jednou rasovou skupinou proti jiné s úmyslem tento systém zachovat.

⁴⁰ JORDAN, Joseph F. Sanctions Were Crucial to the Defeat of Apartheid.

⁴¹ SUCHLICKI, Jaime. Why Sanctions on Cuba Must Remain in Place.

⁴² SCHUSTER, Robert. Po roční pauze se rozjíždí stavba plynovodu Nord Stream 2. Němci přišli na fintu, jak obejít sankce.

2.2 Efektivita uvalování sankcí a jejich kontrola

Rada bezpečnosti si osvojila tendenci pověřovat nezávislé panely, skupiny expertů nebo monitorovací mechanismy sledováním sankcí, prověřováním obvinění z jejich porušení a vytvářením pravidelných zpráv a doporučení pro Výbor pro sankce Rady bezpečnosti OSN. Poprvé byl takový panel vytvořen v roce 1995 a následně se stal běžnou praxí.⁴³

Podle Charrona měly sankce uvalené RB OSN jen malý dopad. To je způsobené zejména tím, že do roku 1990 byly uloženy sankce pouze dvakrát⁴⁴. Od roku 1990 do roku 2012 bylo uvaleno 28 povinných sankcí a 2 dobrovolné; dle akademických studií zkoumajících jejich efektivitu ale nepřináší pozitivní výsledky. Sankce byly označeny jako spíše symbolické než praktické, jejich zavádění přichází pozdě, jsou nedostatečné a případná porušení jsou jen zřídka potrestána. Nejhorším prohřeškem je však nedostatek politické snahy dohlédnout a prosadit sankce a zvýšit tak jejich efektivitu.⁴⁵ Kaempfer a Lowenberg argumentují tím, že: „Dokud jsou poptávka a nabídka mezinárodně obchodovaného zboží dostatečně elastické, způsobí sankce jen malý ekonomický dopad na cílový stát.“ Gardner a Kimbrough dodávají, že: „Ve světě homogenního zboží a komodit s vysokou elasticitou substitutů má pouze vlastník více než poloviny produkční kapacity určitého zboží schopnost ovlivnit podmínky trhu.“⁴⁶

Tři bývalí vyšetřovatelé pověřeni monitorováním sankcí uvalených na Súdán vydali v roce 2012 zprávu ohledně porušování sankcí v Darfuru. Největším zjištěným problémem dle této zprávy je, že poskytnutý sankční rámec nemohl nikdy pořádně fungovat.⁴⁷

Na cílené sankce nemůže být pohlíženo samostatně a nemohou být monitorovány a vyhodnocovány izolovaně; sankce mají mnoho aspektů a vyžadují detailní hodnocení ve všech ohledech a možných dopadech. I přes všechno zůstanou sankce politickým nástrojem reakce na krize.⁴⁸

---

⁴³ VINES, Alex. The effectiveness of UN and EU sanctions. s. 870

⁴⁴ Na Rhodesii v roce 1966 a Jižní Afriku v roce 1977

⁴⁵ VINES, Alex. The effectiveness of UN and EU sanctions. s. 871

⁴⁶ SHIN, Geiguen, Seung-Whan CHOI a LUO. Do economic sanctions impair target economics?. s. 487

⁴⁷ VINES, Alex. The effectiveness of UN and EU sanctions. s. 873

⁴⁸ Ibid. s. 877

2.3 Ekonomické sankce a EU

V četných případech, kdy se OSN ukázala jako nezpůsobilá uvalit ekonomické sankce či byly neúčinné a působily spíše symbolicky, převzala otěže Evropská unie, která má silnou jednotnou vůli v uvalování cílených opatření a své úsilí ještě zvýšila v posledních letech.⁴⁹

EU implementuje tři přístupy k ekonomickým sankcím. Prvním přístupem je provádění a dodržování sankcí uvalených OSN, kdy EU poskytuje pouze jakýsi právní rámec a nehraje v těchto sankcích vlastní roli. Druhým typem jsou takové, které rozšiřují či doplňují sankce OSN. Třetím typem jsou sankce samostatné, které uvaluje EU na svůj popud k prosazení vlastních zájmů. Tento typ sankcí je implementován v případech, kdy není OSN schopno uvalit sankce zejména z důvodu politického odporu Ruska a Číny, a dále také slouží jako prostředek zahraniční politiky EU. Autonomní sankce jsou často uvalovány ve spolupráci s jinými organizacemi či státy, např. ECOWAS, Africkou unií, Unií arabských států a nejčastěji USA.⁵⁰

Evropská unie uvalovala sankce již od 80. let minulého století. Jednalo se o sankce vůči Rhodesii, jako reakce na invazi na Falklandy, Jugoslávii, Barmu, Írán, Pobřeží slonoviny a další. V několika případech byly sankce uvalené EU (popř. v kombinaci se sankcemi uvalenými USA) daleko účinnější a efektivnější než ty uvalené OSN.⁵¹

V čem se však liší přístup Bruselu a Washingtonu k sankcím je jejich uvolňování. Evropská unie je ochotna uvolnit sankce, dojde-li k významnému posunu. Oproti tomu USA nejsou ochotny uvolnit sankční režim, dokud nedojde k úplné spolupráci a cíl sankcí není dosažen.⁵²

Avšak ani EU se nepoučila z chyb OSN. Příkladem je embargo na kakao uvalené na Pobřeží slonoviny. Pokud by krize pokračovala déle než jen do dubna 2012, humanitární dopady by byly daleko závažnější. Podobná situace proběhla v Zimbabwe, kde i přes částečné uvolnění jde vidět, že cílená opatření přežila svůj účel. Při hodnocení dopadu je tak potřeba vzít v úvahu i psychologický dopad a nepřímé dlouhodobé dopady na cílený stát.⁵³

---

⁴⁹ VINES, Alex. The effectiveness of UN and EU sanctions. s. 874

⁵⁰ BIERSTEKER, Thomas a Clara PORTELA. *EU sanctions in context: three types*. s. 1-2

⁵¹ VINES, Alex. The effectiveness of UN and EU sanctions. s. 874

⁵² BIERSTEKER, Thomas a Clara PORTELA. *EU sanctions in context: three types*. s. 3

⁵³ VINES, Alex. The effectiveness of UN and EU sanctions. s. 876

Kolem doplňkových sankcí uvalených EU v souvislosti se sankcemi uvalenými OSN se vede diskuse o jejich kontroverznosti. Zatímco zejména „západní“ členové vidí doplňkové sankce jako posílení původních sankcí uvalených Radou bezpečnosti, ostatní členové tento názor nesdílejí a považují tyto sankce za zbytečné. Dále argumentují tím, že uvalováním doplňkových sankcí se snižuje legitimita sankcí OSN, jelikož cílový stát nerozlišuje původce sankcí. I z těchto důvodů jsou doplňkové sankce častým tématem debat na půdě OSN; často se zde diskutuje o tom, zda by sankce OSN měly být „podlahou či stropem“ při uvalování dalších sankcí.⁵⁴

2.4 Pohled na ekonomické sankce

Ekonomické sankce mají s rostoucí popularitou řadu obhájců, kteří je považují za moderní způsob „boje“; nestojí životy, nenutí k použití vojenské síly a jsou ekonomicky levnější. Na druhou stranu mají sankce ovšem také mnoho odpůrců, kteří v nich vidí způsob, kterým se státy snaží prosazovat své zájmy a vyvíjet tlak na cizí státy.

Odpůrci odůvodňují své názory hlavně tím, že ekonomické sankce v 65-95 % případů selžou a ke změně politiky či chování cílového státu nedojde. Kvůli nedostatku systematického výzkumu víme o dopadech ekonomických sankcí jen málo; zejména o rozsahu jejich dopadu na humanitární aspekty společnosti a vztah k dalším problémům jako jsou chudoba, politický útlak a občanské války.⁵⁵

Odpůrci sankcí dále často argumentují, že cena boje pomocí ekonomických sankcí je příliš vysoká. Pomineme-li fakt, že sankce nejsou vždy účinné, dochází často ke ztrátě přístupu k možnosti uspokojit základní lidské potřeby. To vede k obětem na životech, omezení svobody a ztrátám na majetku obyčejných lidí. Tyto dopady jsou pro mnohé odpůrce nepřekonatelným problémem i přes to, že by sankce měly být úspěšné a splnit svůj účel.⁵⁶

Obhájci naopak označují ekonomické sankce jako „moderní válečný nástroj“. Dursun Peksen popisuje ekonomické sankce pomocí „naivní teorie ekonomických sankcí“. Podle této teorie ekonomické sankce odepírají přístup cílového státu k ekonomickým a vojenským zdrojům, které jsou potřeba k udržení stability politické elity a řádu. Když je státu odepřen

---

⁵⁴ BIERSTEKER, Thomas a Clara PORTELA. *EU sanctions in context: three types*. s. 4

⁵⁵ PEKSEN, Dursun. *Economic Sanctions and Human Security*. s. 238

⁵⁶ ADDIS, Adeno. *Economic Sanctions and the Problem of Evil*. s. 576

tento přístup, mělo by následně dojít k oslabení vládního útisku či ovlivnění i jiných státních zájmů a aktivit. Protože přístup k ekonomickým zdrojům bývá často používán jako nástroj k odměňování podpůrců režimu, jak z řad policie, armády, tak i civilního a politického sektoru, dojde (nebo by teoreticky mělo dojít) k oslabení podpory režimu mezi vlivnými skupinami a tím ještě více následně snížit dopady vládních represí.⁵⁷

I přes různé pohledy na ekonomické sankce, od jejich podporování, přes tolerování až po odpor vůči nim, jsou všechny skupiny schopny shodnout se v jednom bodě, který je důvod ekonomických sankcí. Tímto důvodem je, nebo měla by být, potřeba donutit režim cílového státu změnit nebo upravit jeho politiku v souvislosti s určitou problematikou.⁵⁸

Podle hypotézy Dursuna Peksen, mají sankce uvalené mezivládními organizacemi či Spojenými státy větší negativní dopad na živobytí civilního obyvatelstva sankciovaného státu. Je-li sankce uvalena mezivládní organizací, jsou její dopady daleko větší, protože je vymáhána vícero zeměmi a dochází tak ke zvýšení její efektivity než v případě, kdy je uvalena pouze jedním či menší skupinou států. Zvláštním případem jsou Spojené státy, které díky svému dominantnímu postavení v globální ekonomice způsobují velkou ujmu na kvalitě života lidí v sankciovaném státě.⁵⁹

2.5 Ekonomické sankce dnes

Vzrůstající asertivita Ruska a Číny v Radě bezpečnosti, společně s častější podporou vzrůstajících velmocí, způsobuje další problémy. Tyto problémy vyúsťují v zablokované návrhy západních velmocí včetně blokování ekonomických sankcí což vede ke snížené efektivitě Rady bezpečnosti. Tato neefektivita Rady pravděpodobně ještě nějakou dobu potrvá, jelikož snahy o reformaci selhaly.⁶⁰

Dnešní finanční sankce potřebují okamžitou modernizaci za účelem dosahování alespoň nějakého dopadu v řešení krizí. Některé sankce, například ty uvalené na Írán, totiž potřebují mnoho let k tomu, aby byly realizovány, implementovány a vyřešeny, a ještě déle k tomu, aby vytvořily nějaký měřitelný výsledek. Během rusko-ukrajinské krize několik

---

⁵⁷ PEKSEN, Dursun. Better or Worse? The Effect of Economic Sanctions on Human Rights. s. 61

⁵⁸ ADDIS, Adeno. Economic Sanctions and the Problem of Evil. s. 577

⁵⁹ PEKSEN, Dursun. Economic Sanctions and Human Security. s. 241

⁶⁰ VINES, Alex. The effectiveness of UN and EU sanctions. s. 867

ruských vysoce postavených činitelů⁶¹ dokonce vtipkovalo o neefektivnosti amerických sankcí.⁶²

3 Sankce vůči KLDR

Jaderné zbraně dokážou rychle a efektivně měnit strategickou rovnováhu ve světě. To je jeden z hlavních důvodů pro rozhodnutí Severní Koreje, že jejich získání se bude řadit mezi jednu z priorit zahraniční politiky. Ze stejného důvodu se mezinárodní společenství, v čele s OSN rozhodlo zabránit KLDR ve vývoji a výrobě jaderných zbraní a raketových systémů a od roku 1994 vyvíjí nemalé úsilí jadernému zbrojení KLDR zabránit.⁶³

Cílem sankčního režimu dodnes, je vytvořit v zemi pomocí ekonomických sankcí neudržitelnou ekonomickou situaci a tím donutit KLDR ke změně vojensko-politické strategie.⁶⁴ Koncept ekonomických sankcí jako politického donucovacího prostředku je založen na předpokladu racionální volby (vláda raději ustoupí nátlaku, než aby došlo k výraznému dopadu na ekonomiku státu). Problém nastává, pokud se stát nechová racionálně.⁶⁵

3.1 Sankce a jejich dopady na Severní Koreu

Severní Korea byla od roku 1985 součástí Smlouvy o nešíření jaderných zbraní (Non-Proliferation Treaty – dále NPT), nicméně dohodu o zabezpečení jaderných zařízení přijala až v roce 1992. Nadále panovalo podezření, že Severní Korea má dostatek plutonia k výrobě jaderných zbraní, a situaci zhoršilo zabránění přístupu komisi Mezinárodní agentury pro jadernou energii (IAEA) do Severní Koreji. Vše vyústilo v dohodu o zastavení severokorejského jaderného programu (tzv. U.S.-North Korea Agreed Framework). KLDR a USA ji uzavřeli v roce 1994 a dohoda vydržela až do roku 2002, kdy vláda prezidenta Bushe nařkla KLDR z tajného pokračování v jaderném programu. To vedlo ze strany KLDR k ukončení spolupráce s IAEA a odstoupení od NPT. V roce 2005 KLDR přiznala, že vlastní jaderné zbraně.⁶⁶

---

⁶¹ Jednalo se o Vladislava Surkova, Putina poradce a Dmitriho Rogozinova, ruského místopředsedy vlády.

⁶² PETERS, Mark. Cyber Enhanced Sanction Strategies Do Options Exist?. s. 95-97

⁶³ MAASS, Matthias. Beyond Economic Sanctions: Rethinking the North Korean Sanctions Regime. s. 46

⁶⁴ Ibid. s. 47

⁶⁵ Ibid. s. 48

⁶⁶ GERSHMAN, John a Wade HUNTLEY. North Korea & the NPT.

Severní Korea měla se Spojenými státy od konce korejské války nepřátelské vztahy. Dokazuje to také skutečnost, že s ní Spojené státy zakázaly od roku 1950 pomocí tzv. Zákona o obchodování s nepřítelem (Trading with the Enemy Act) veškeré obchodní styky. Ke zmírnění tohoto zákona, respektive jeho zrušení ve vztahu k Severní Koreji a nahrazení konkrétními sankcemi, došlo až v roce 2008, kdy prezident Bush neshledával tento zákon „v zájmu Spojených států“. ⁶⁷

V roce 2006 Severní Korea otestovala své raketové systémy hned dvakrát. První test se uskutečnil 5. července⁶⁸ a druhý 9. října⁶⁹. Při prvním pokusu bylo odpáleno celkem osm raket, z nichž pouze jedna selhala a ostatní dopadly do Japonského moře.⁷⁰

Světové společenství tento akt považovalo za nepřijatelný a po zasedání Rady bezpečnosti OSN vydala Rada rezoluci zahrnující i sankce. Součástí rezoluce byla také výzva k diplomatickému řešení situace na Korejském poloostrově a odsouzení odstoupení Severní Koreje od NPT. Rada bezpečnosti následně po KLDR požadovala pozastavení všech aktivit týkajících se balistického raketového systému a připomněla jí zákaz vývoje takových systémů. Po členských státech požaduje, aby aktivně bránili přepravě raketových systémů, součástek, materiálu, zboží a technologií k jejich výrobě a vývoji do KLDR a aby neumožnily KLDR takové technologie, zbraně a materiály ani získávat a zablokovaly veškeré finanční prostředky určené k tomuto účelu. ⁷¹

Toto se odrazilo v HDP Severní Koreje, které po šesti letech růstu zaznamenalo pokles. Největší propad nastal v oblasti stavebnictví, a to hlavně z důvodu snížení výstavby v oblasti dopravy (silnice, železnice). Další oblastí bylo zemědělství (z 5% růstu do 2,6 % propadu). ⁷²

Takovýto propad ekonomiky (celkem o 4,9 %) byl důsledkem nejen ekonomických sankcí, ale také ztížené pozice KLDR v mezinárodním společenství kvůli pokračujícímu testování a vývoji jaderných zbraní. Další dopad zhoršeného mezinárodního postavení Severní Koreje lze vidět v oblasti obchodu. Byť celkové zhoršení obchodní bilance nebylo

---

⁶⁷ Proclamation 8271. Dostupné z: https://home.treasury.gov/system/files/126/nk_proc.pdf.

⁶⁸ North Korean Missile Tests. Dostupné z: www.c-span.org/video/?193290-1/north-korean-missile-tests.

⁶⁹ Resolution 1718.

⁷⁰ North Korea missile tests - a timeline. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-tests-a-timeline/.

⁷¹ Resolution 1695.

⁷² *Gross Domestic Product of North Korea in 2006.*

tak vážné (o 0,2 %), dopad byl v rozložení jednotlivých složek. Severokorejský export klesl o více než 5 % a import se zvýšil o 2,3 %. Na zvýšení dovozu se mohlo částečně podílet snížení produkce v zemědělství (o 2,6 %), které nebylo zaviněno jen ekonomickými sankcemi, ale i nepříznivým počasím.⁷³

I přes výše uvedené, došlo k růstu hrubého národního produktu (HNP).⁷⁴ Zatímco v roce 2005 činilo HNP 24,2 mld. dolarů, v roce 2006 došlo k nárůstu na 25,6 mld. dolarů. Pro srovnání, ve stejném roce byl HNP Jižní Koreje 887,3 mld. dolarů.⁷⁵

Po schválení rezoluce ji severokorejský velvyslanec při OSN odmítl a odešel z jednacího sálu. Později ji označil za neospravedlnitelnou a obvinil Radu bezpečnosti z opomíjení amerického tlaku na Severní Koreu. Varoval také, že jakékoliv zvýšení tlaku ze strany USA bude považováno za válečný akt. Prezident Bush hájil rozhodnutí OSN a označil je za rychlé a tvrdé kroky k vytvoření Korejského poloostrova bez jaderných zbraní.⁷⁶

USA uvalují sankce proti Severní Koreji nejen v souladu s RB OSN, ale také pouze z vlastního uvážení. V červnu 2008 prezident George Bush schválil doplňující sankce proti Severní Koreji, ve kterých zmrazuje veškeré majetky a investice vlastněné Severní Koreou či Severokorejcem. Dále se všem Američanům a americkým institucím zakazuje registrovat jakékoliv vozidlo, loď či letadlo v Severní Koreje nebo se plavit pod severokorejskou vlajkou.⁷⁷

V květnu 2009 provedla Severní Korea druhý jaderný test, a to i přes stále platící sankce ze strany OSN.⁷⁸ O dva měsíce později, v červenci 2009, uskutečnila rozsáhlý test raket. Při tomto testu KLDR odpálila hned osm raket, z nichž pouze jedna selhala.⁷⁹

---

⁷³ *Gross Domestic Product of North Korea in 2006.*

⁷⁴ Jedním z faktorů, který mohl ovlivnit růst HNP i přes pokles HDP je množství pracovníků pracujících vně Severní Koreje. Dle webu northkoreaintheworld.org se počet pracovníků v zahraničí každoročně pohybuje kolem 90 000.

⁷⁵ *Gross Domestic Product of North Korea in 2006.*

⁷⁶ UN slaps sanctions on North Korea. Dostupné z: www.news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/6051704.stm.

⁷⁷ *31 CFR Part 510.* Dostupné z: www.home.treasury.gov/system/files/126/fr75_67912.pdf.

⁷⁸ *Resolution 1874.*

⁷⁹ North Korea missile tests - a timeline. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-tests-a-timeline/.

V reakci na tyto testy vydala Rada bezpečnosti o týden později další rezoluci, ve které odsoudila činy Severní Koreje jakožto člena NPT a odsoudila i její záměr od této dohody odstoupit. RB také vyjádřila obavy v souvislosti se zvýšením napětí na poloostrově a označila KLDR za jasnou hrozbu světového míru a bezpečnosti. Dále vyzvala všechny členské státy, aby důsledně respektovaly již vydané rezoluce a sankce v nich uvalené a zvýšili dohled nad jejich dodržováním. Rozhodla také, že omezení obchodu definované v rezoluci č. 1718 jako obchod, jehož zisk slouží k vývoji raketových systémů, se vztahuje také na výcvik, vzdělávání, poradenství či pomoc při vývoji takových systémů a dále na jakoukoliv, byť vzdálenou, formu financování. Současně také vyzývá členské státy, aby kontrolovaly lodě a zboží směřující do Severní Koreje.⁸⁰

Hrubý domácí produkt Severní Koreje v roce 2009 klesl o 0,9 %. To je oproti předchozímu roku pokles o 4 %. Největší propad zaznamenal průmysl, který se propadl o 3 %. V lehkém průmyslu byl příčinou zejména nedostatek jídla, tabáku, oblečení a obuvi. Zatímco v lehkém průmyslu nejsou dopady tak viditelné, těžký průmysl byl poznamenán sankcemi daleko více; snížení v produkci bylo ovlivněno zejména nedostatkem oceli, transportního vybavení, strojního vybavení a dalších materiálů, ve kterých je Severní Korea závislá na importu – v roce 2008 činil objem importovaného železa a oceli 178 mil. dolarů, zatímco v roce 2009 jen 93 mil. dolarů^{81, 82}

I přes zpříšňování sankcí a propadu růstu HDP se v tomto roce zvýšil HNP o 1 mld. dolarů (růst o 4 %). Pro srovnání, HNP Jižní Koreje v tomto roce vzrostl o 30 mld. dolarů (3 %).⁸³

Severokorejský ministr zahraničí pohrozil, že Severní Korea použije veškeré plutonium k výrobě zbraní. Varoval, že již třetina palivových tyčí byla přepracována a připravena k použití a KLDR začne obohacovat uran k vojenským účelům.⁸⁴

---

⁸⁰ *Resolution 1718.*

⁸¹ North Korea. Dostupné z:

www.oec.world/en/profile/country/prk/?depthSelector1=HS2Depth&depthSelector2=HS2Depth&yearSelector1=exportGrowthYear14&yearSelector2=importGrowthYear15.

⁸² *Gross Domestic Product of North Korea in 2009.*

⁸³ *Ibid.*

⁸⁴ North Korea in plutonium threat. Dostupné z: www.news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/8098484.stm.

V srpnu 2010 Spojené státy výrazně omezily možnosti jakékoliv spolupráce či pomoci Severní Koreji všem Američanům a americkým firmám včetně jejich zahraničních poboček. Zakázáno bylo jakékoliv exportování zbraní či přidružených materiálů z nebo s cílem v Severní Koreji. V neposlední řadě bylo zakázáno, jakkoliv poskytovat, ať přímo či nepřímo, finanční podporu, výcvik či poradenství ve vztahu k výrobě, údržbě nebo použití zbraní. Dále byl zakázán jakýkoliv export luxusního zboží, napomáhání praní špinavých peněz, pašování a převážení peněz či provádění jakékoliv nelegální činnosti s účelem podpory KLDR.⁸⁵

Prezident Obama v roce 2011 zařadil do seznamu amerických sankcí další, která zakazovala import zboží, služeb či technologií ze Severní Koreje do Spojených států.⁸⁶ To efektivně zabránilo jakémukoliv obchodu se Spojenými státy a vyjadřovalo to jasný postoj, že Spojené státy nebudou nijak podporovat Severní Koreu, naopak se jí budou snažit co nejvíce poškodit a donutit ji tím k jednání u diplomatického stolu.

V prosinci roku 2011 umírá vůdce Severní Koreje Kim Jong-Il, kterého ve funkci nahrazuje jeho syn Kim Jong-Un. Ten pokračuje v odkazu svého otce a v roce 2012 provádí hned dva testy raket. První test proběhl v dubnu, raketa ale selhala a explodovala. I přes neúspěch testu, se podařilo Kim Jong-Unovi zasadit alespoň politickou ránu prezidentu Obamovi, který se v té době znovu snažil o zasednutí k diplomatickému stolu a zavedení moratoria testů raket. Tímto testem byly tyto pokusy veřejně zesměšněny. Další test raket proběhl v prosinci téhož roku.⁸⁷

Rada bezpečnosti reagovala v lednu 2012 vydáním další rezoluce, jejíž součástí jsou i sankce vůči KLDR. V ní opětovně vyzývá členské státy k dodržování ustanovených opatření a pobízí mezinárodní agentury k zajištění dodržování sankcí v souvislosti se sankcemi vůči KLDR. Rada bezpečnosti se také rozhodla uvalit sankce na konkrétní osoby a subjekty: dvěma osobám bylo zakázáno cestovat, dvěma byla zmrazeny aktiva a sankce postihly také šest organizací; 3 obchodní společnosti, strojní společnost, banku a korejskou vesmírnou agenturu. Všem těmto společnostem byla zmrazena aktiva na základě obvinění

---

⁸⁵ Executive Order 13551. Dostupné z: <https://home.treasury.gov/system/files/126/13551.pdf>.

⁸⁶ Executive Order 13570. Dostupné z: https://home.treasury.gov/system/files/126/04182011_nk_eo.pdf.

⁸⁷ North Korea missile tests - a timeline. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-tests-a-timeline/.

z napomáhání KLDK v získávání technologií a materiálů potřebným k výrobě balistických raket a z obchodování se zbraněmi se Severní Koreou.⁸⁸

V únoru 2013 provedla Severní Korea podzemní jaderný test.⁸⁹ Ten se uskutečnil v rozporu s dohodami a veškerými výzvami mezinárodního společenství. Severní Korea se tím zřejmě snažila dát najevo, že se nehodlá podřídit mezinárodnímu tlaku a že je odhodlána vyvíjet jaderné zbraně navzdory okolním státům a mezinárodnímu společenství.

Rada bezpečnosti nenechala tento test bez odezvy a uvalila na Severní Koreu další sankce. V rezoluci tvrdě odsuzuje testování jaderných zbraní v Severní Koreji, vyzývá ji k navrácení do NPT a také zpřísňuje sankční režim. Kromě několika severokorejských diplomatů se také sankce týkají především financování a napomáhání k financování (praní špinavých peněz apod.) severokorejské armády a severokorejského zbrojařského průmyslu, a to jak přímých peněžních prostředků, tak i jakéhokoliv umožnění takových obchodů. Dále rezoluce obsahuje seznam materiálů a látek, které lze použít při vývoji raket a jaderných zbraní a které se tímto zakazují dopravovat, nechávat dopravit přes území členských států či dokonce prodávat KLDK. V neposlední řadě je v rezoluci seznam luxusního zboží, které je nově také zakázáno přepravovat a prodávat do Severní Koreje.⁹⁰

Podíváme-li se na hospodářství Severní Koreje za rok 2013, můžeme si všimnout více než procentního růstu, a to i přes všechny uvalené sankce a všechna omezení z nich plynoucích. Jedinou oblastí, ve které došlo k poklesu, je stavebnictví. Podle Korejské centrální banky může za tento pokles zejména pokles v civilním stavitelství (silnice, budovy atd.). Nárůst naopak severokorejská ekonomika zaznamenala v oblasti těžby, kde šlo o 3% růst oproti předchozímu roku (kdy byl růst necelé 1 %). Podle Korejské banky může za tento růst zejména zvýšená produkce uhlí a železa, které jsou jednou z hlavních vývozních surovin Severní Koreje.⁹¹

---

⁸⁸ *Resolution 2087.*

⁸⁹ Nordkorea: BGR registriert vermutlichen Kernwaffentest. Dostupné z: www.bgr.bund.de/DE/Gemeinsames/Oeffentlichkeitsarbeit/Pressemitteilungen/BGR/bgr-130212_Kernwaffentest-Nordkorea.html.

⁹⁰ *Resolution 2094.*

⁹¹ *Gross Domestic Product of North Korea in 2013.*

Výše uvedené se podepsalo i na zahraničním obchodu Severní Koreje. Ten celkově vzrostl o 7,9 %. Export přitom vzrostl o celých 11 % z čehož nejvyšší část tvořily textilie (růst o 31 %). Paradoxní je, že textilie zaznamenaly strmý růst i v oblasti importu (20% nárůst, celkově 15 % celého importu). Import celkově narostl meziročně o 5 % a je z velké části tvořen minerály a strojními součástkami.

V roce 2015 uvalil prezident Obama na Severní Koreu další sankci. Tou zablokoval veškerý majetek spojený s KLDR nebo s členy Korejské strany práce, který je na území Spojených států a zakázal s tímto majetkem nakládat. Tato sankce zasáhla také osoby a organizace, které byly usvědčeny z napomáhání Severní Koreji, obchodování či poskytování financování Severní Koreji, a osoby a organizace, které jsou kontrolovány vládou KLDR či jednají v jejím zastoupení.⁹²

V roce 2016 Severní Korea provedla více dvě desítky testů různých typů balistických raket odpálených z několika různých lokalit včetně ponorky. Jednalo se do té doby o největší počet testů v jediném roce. Přes jejich značné množství jich mnoho bylo neúspěšných. Pět testovaných raket selhalo při startu, dalším několika se podařilo uletět určitou vzdálenost (v rozpětí 30–1000 km), ale i ty poté explodovaly. Světové společenství z toho však právem bylo v šoku.⁹³ Podstatné ale bylo, že dva z těchto testů, nesly jadernou hlavici. Konkrétně se jednalo o testy z 6. ledna⁹⁴ a 9. září⁹⁵. To, že Severní Korea dokázala vyvinout rakety schopné uletět i 1000 km, bylo šokující a značilo, že se KLDR, i přes veškeré snahy světového společenství a nespočet uvalených sankcí, podařilo vyvinout balistické rakové systémy schopné zasáhnout cíl i na velkou vzdálenost a tím ohrozit světovou stabilitu a mír.

V reakci na tyto testy zpřísnily Spojené státy svůj sankční režim uvalený na Severní Koreu. Sankce byly nově rozšířeny o zákaz provozování podniku v severokorejské ekonomice, který by napomáhal s logistikou, těžbou, energetikou či finančními službami. Dále se jedná o zákaz prodeje nebo koupi kovů, grafitu, uhlí nebo softwaru, jestliže výnosy z tohoto prodeje budou Severní Koreji ku prospěchu. Zákaz nově platí pro jakoukoliv účast na zneužívání či porušování lidských práv nebo exportu a zneužívání pracovní síly

---

⁹² Executive Order 13687. Dostupné z: <https://home.treasury.gov/system/files/126/13687.pdf>.

⁹³ North Korea missile tests - a timeline. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-tests-a-timeline/.

⁹⁴ Resolution 2270.

⁹⁵ Resolution 2321.

Severokorejců. Nedovolená je také jakákoliv činnost související s kyberterorismem a cenzurou, stejně tak jako napomáhání osobám, kterých se týkají uvalené sankce. Omezeny jsou také jakékoliv finanční investice či nákup zboží a služeb od Severní Koreje bez ohledu na jejich geografické umístění.⁹⁶ Jednání ze strany KLCDR nebylo ochotno tolerovat ani OSN. Proto v roce 2016 vydává Rada bezpečnosti dvě rezoluce zpřisňující sankce proti Severní Koreji.

Rada bezpečnosti rozšířila ustanovení paragrafu 8 rezoluce č. 1718. Nově se týkají také všech malých a lehkých zbraní, stejně tak jako materiálů, sloužících k jejich získání včetně jakékoliv formy financování, poskytování materiálů či výcviku k jejich výrobě a používání. Zákaz se také týká všeho, o čem členský stát rozhodne, že by mohlo být použito pro vývoj balistických systémů anebo by napomáhalo vyzbrojování severokorejských ozbrojených složek. Není povolena také jakákoliv vědecká či technologická podpora KLCDR s výjimkou medicínských technologií. Rada bezpečnosti dále upřesňuje, že vlastnictví veškerých aktiv, ať už hmotných či nehmotných, movitých nebo nemovitých, která mohou sloužit k získávání financí, zboží nebo služeb, je v rozporu s rezolucemi. Dále také členskými státy doporučuje vyhostit člena diplomacie, jiného člena severokorejské národnosti nebo člena cizí národnosti, prokáže-li se nebo je důvodné podezření, že pracuje na popud severokorejské vlády a jeho aktivity jsou v rozporu s přijatými rezolucemi. Omezení se dále týká možností severokorejských diplomatů, kteří pobývají na území členského státu a využívání nemovitostí.^{97 98}

Rezoluce dále rozhoduje, že členské státy by měly kontrolovat veškeré náklady, které mají souvislost s KLCDR a které procházejí jejich územím. Upozorňuje státy zakázat letadlům převážející cokoli, co by bylo v rozporu s přijatými rezolucemi, vstup do vzdušného prostoru členského státu a nepovolovat takovým letadlům přistávat a odlétat z jejich území. Dále Severní Koreji zakazuje jakýkoliv druh exportu zlata, vanadia, železa a dalších vzácných minerálů. Zakazuje státům jakýkoliv prodej leteckého paliva určeného pro letadla, stíhací letouny a rakety. Neumožňuje členskými státy povolit severokorejským podnikům či bankám založit si na jejich území pobočku či povolit Severokorejčům založit nový podnik

---

⁹⁶ Executive Order 13722. Dostupné z: https://home.treasury.gov/system/files/126/nk_eo_20160316.pdf.

⁹⁷ Resolution 2270.

⁹⁸ Resolution 2321.

nebo banku a státy mají vynaložit veškeré úsilí k uzavření veškerých v současné době fungujících poboček.^{99 100}

Došlo také k zákazu cestování u tří desítek osob a zmražení aktiv u dvou desítek institucí pod severokorejskou kontrolou. Důrazně také vyzývá všechny členské státy, aby důsledně dbaly na dodržování všech ustanovení, předešlých i nových a vymáhaly jejich dodržování.^{101 102}

V roce 2016 bylo na Severní Koreu uvaleno obrovské množství sankcí. Přesto zaznamenalo severokorejské hospodářství největší nárůst od roku 1999 (3,9 %). Severokorejský růst hospodářství dokonce překonal i růst hospodářství Jižní Koreje, a to o více než 1 %. Největší růst zaznamenal energetika, a to díky růstu produkce v oblasti hydro a termo energie. Velký nárůst také zaznamenaly oblasti těžby nerostných surovin a těžkého a chemického průmyslu. Objem těžby se zvýšil o 8,4 % s největším podílem nárůstu těžby uhlí, olova a zinku. Zvyšování v chemickém a těžkém průmyslu je zapříčiněno zejména zvýšenou produkcí v oblasti kovových produktů.¹⁰³

K růstu došlo i v oblasti obchodu a to o 4,7 % oproti předchozímu roku. Hodnota externího obchodu se tak vyšplhala na částku 6,55 mld. dolarů. Největší nárůst exportu zaznamenaly živočišné produkty (74 %). I přes zákaz exportu vzácných kovů došlo k růstu exportu v oblasti minerálních produktů těžby. Souběžně s růstem exportu rostlo i množství importu, přičemž obě složky se zvýšily přibližně o 4,5 %. Obrovský propad naopak zaznamenal bilaterální korejský obchod, který klesl o 87,7 %. To zapříčinilo zejména uzavření industriálního komplexu v Kaesongu.¹⁰⁴

Souběžně zvýšení exportu i importu dokazuje, že Severní Korea je stále, závislá na okolních státech a jejich produktech. Export dosahoval částky 2,8 mld. dolarů, zatímco import dosahoval částky o necelou miliardu vyšší (3,7 mld.). Hlavními složkami severokorejského dovozu jsou zejména textilie (758 mil. dolarů) a elektronické a strojní

---

⁹⁹ Resolution 2270.

¹⁰⁰ Resolution 2321.

¹⁰¹ Resolution 2321.

¹⁰² Resolution 2270.

¹⁰³ Gross Domestic Product of North Korea in 2016.

¹⁰⁴ Gross Domestic Product of North Korea in 2016.

součástky (613 mil. dolarů). Největší položkou severokorejského vývozu jsou i přes sankce minerální produkty (celkem za 1,4 mld. dolarů).¹⁰⁵

Veškeré postihy a snahy mezinárodního společenství o zamezení existence severokorejského raketového průmyslu, KLDR stále pokračuje ve vývoji a testování, nejen jaderných, raket. V roce 2017 Severní Korea provedla celkově třináct testů; bylo při nich odpáleno celkem 17 raket a z toho pouze jedna selhala.¹⁰⁶ Takovýto počet testů a odpálených raket byl pro Severní Koreu historicky největší. K tomu je ještě za potřebí připočítat další test jaderné hlavice, který proběhl v září 2017. I tam zaznamenala KLDR rekord, jelikož se jednalo o dosud nejsilnější jaderné zařízení odpálené Severní Koreou. Odborníci odhadují sílu výbuchu na více než 140 kilotun (předchozí největší test dosahoval hranice 10 kt).¹⁰⁷

Další událost, která způsobila v mezinárodním společenství rozruch, bylo to, že se KLDR podařilo vyvinout interkontinentální balistickou raketu a v červnu 2017 provést dva úspěšné testy. Další provokací ze severokorejské strany bylo několik vypálených raket směrem k Japonsku, z nichž několik dopadlo do Japonského moře a další dopadla asi 200 mil od japonského pobřeží.¹⁰⁸ Jedné z raket se podařilo doletět až k pobřeží japonského ostrova Hokkaido, kde se rozpadla a dopadla do Tichého oceánu.¹⁰⁹

Spojené státy na to reagovaly dalším zprísňením sankčního režimu vůči Severní Koreji. Prezident Trump zakázal všem americkým subjektům provozovat podnik i v oblastech jako jsou rybaření, medicína, informační technologie a další. Není povolen jakýkoliv import či export do nebo ze Severní Koreje týkající se zboží, služeb nebo technologií. Zakazuje se také manipulace nebo využívání finančních zdrojů směřujících z nebo do KLDR přes jakoukoliv instituci.¹¹⁰

---

¹⁰⁵ *North Korea in the world* [online]. Dostupné z: www.northkoreaintheworld.org.

¹⁰⁶ North Korea missile tests - a timeline. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-tests-a-timeline/.

¹⁰⁷ North Korean Missile Launches & Nuclear Tests: 1984-Present. Dostupné z: www.missilethreat.csis.org/north-korea-missile-launches-1984-present/.

¹⁰⁸ North Korea missile tests - a timeline. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-tests-a-timeline/.

¹⁰⁹ North Korea fires missile over Japan, Pentagon says. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-launch-over-japan-live-updating/.

¹¹⁰ Executive Order 13810. Dostupné z: <https://home.treasury.gov/system/files/126/13810.pdf>.

Také Rada bezpečnosti OSN během roku několikrát zpřísnila sankce uvalené na Severní Koreu. V průběhu roku vydala celkem čtyři sankce zpřísnující rezoluce. V těchto sankcích mimo jiné zakázala cestování celkem 40 osobám a 12 institucím a firmám (včetně korejského Ministerstva ozbrojených složek) podílejících se a souvisejících se severokorejským zbrojením a vývojem jaderných a balistických raket. RB se skrze nové sankce snaží co nejvíce omezit KLDR v získávání finančních prostředků z exportu a zahraničního obchodu. Z toho důvodu zakázala export uhlí (jedna z největších vývozních surovin¹¹¹), železa a železných rud, olova, mořských plodů, textilií, jídla, strojních a elektronických součástí, kamenů, dřeva, průmyslového vybavení a transportních prostředků. Zákaz se také týkal importu surovin do Severní Koreji. Nově se mohou jen v omezené míře dovážet zemní plyn, ropa a její deriváty. Omezení se také týkalo severokorejských pracovníků v zahraničí. Těm se nově nemohla vydávat nová víza, aby tak došlo k omezení příjmů KLDR ze zahraniční práce. Zákaz se dále týkal společných firem, které jsou v částečném vlastnictví Severní Koreje. Výjimkou je několik přeshraničních projektů s Ruskem a Čínou.^{112 113 114 115}

Severokorejská tisková agentura vydala v prosinci téhož roku prohlášení, v němž označuje uvalené sankce jako „válečný akt“ a „útok na jejich suverenitu“ vyvolaný Spojenými státy a jeho spojenci. Sankce považují za ekonomickou blokádu a vyhrožují odvetou proti USA a dalším 14 státům, které se podílely na schvalování sankcí (sankce byly schváleny i Ruskem a Čínou). Dle vyjádření KLDR hodlá pokračovat ve vývoji jaderných raket ve snaze zničit americkou jadernou hrozbu a nepodmaní se „vydírání“ ze strany USA.¹¹⁶

Pro severokorejské hospodářství byl rok 2017, stejně jako 2016, rekordní. Na rozdíl od roku 2016, se však nejednalo o rekordní růst, ale o rekordní pokles. HDP Severní Koreje kleslo o 3,5 %, což byl největší propad ekonomiky od roku 1997. Největší podíl má na svědomí pokles v těžbě a těžkém a chemickém průmyslu. Za pokles v těžbě mohou

---

¹¹¹ Očekává ztráta byla 401 mil. dolarů ročně.

¹¹² *Resolution 2356.*

¹¹³ *Resolution 2371.*

¹¹⁴ *Resolution 2375.*

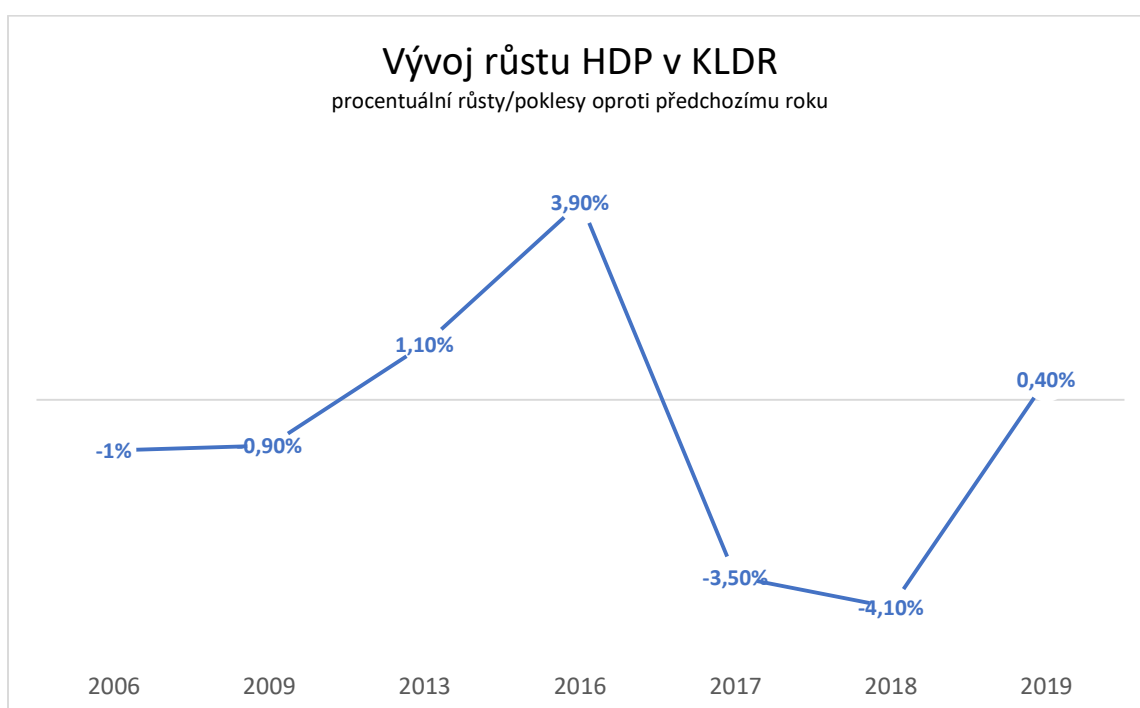
¹¹⁵ *Resolution 2397.*

¹¹⁶ GOLDMAN, Russell. North Korea Calls U.N. Sanctions an 'Act of War'.

zejména sankce; uvalené Radou bezpečnosti, která zakročila proti jedné z hlavních surovin severokorejského exportu, uhlí. Propad v těžkém průmyslu (asi o 10 %) je následkem snížené poptávky po kovových produktech. Sníženou poptávku lze také vysvětlit ekonomickými sankcemi, které zakazují Severní Koreji vyvážet nejen zpracované železo, ale také stroje a strojní a elektronické součástky, které se vyrábějí z kovů.¹¹⁷

Další částí severokorejské ekonomiky poznamenanou ekonomickými sankcemi je zahraniční obchod. Import nezaznamenal oproti předchozímu roku výraznou změnu (růst o 1,8 %). Export se ale propadl o 37,2 %, což představuje sumu ve výši přibližně 1,1 mld. dolarů. Jeho drastické snížení zaviniily právě ekonomické sankce, které prakticky zastavily severokorejský vývoz. Další ranou pro severokorejskou ekonomiku byl pokles ve vzájemném mezi-korejském obchodě. Ten již v roce 2016 klesl o 87 % a v roce 2017 klesl dokonce o dalších 99 %. To pro KLDR znamenalo ztrátu 146 mil. dolarů a pokles téměř nulovou úroveň mezi-korejského obchodu (v roce 2017 činí necelý 1 mil. dolarů).¹¹⁸

Graf 1 - Vývoj růstu HDP v KLDR

¹¹⁷ *Gross Domestic Product of North Korea in 2017.*

¹¹⁸ Ibid.

3.2 Dlouhodobé dopady sankcí

Rok 2017 byl doposud poslední rok, ve kterém byly na Severní Koreu uvaleny další sankce ze strany USA a OSN. Jediné, o co se OSN i USA snaží je jejich důsledné dodržování, se kterým případně pomáhají dalším subjektům.

Rada bezpečnosti také rozšířila pravomoci a délku působení panelu expertů, který byl ustanoven v souvislosti se severokorejskými sankcemi. Tento panel má dohlížet na jejich řádné dodržování, případně odhalovat jednotlivá porušení a navrhopvat, jak těmto porušením předcházet.¹¹⁹

Poprvé po sedmi letech, neprovedla KLDK v roce 2018 žádný test balistických raket. Pyongyang tím dal najevo snahu zaměřit se na ekonomické problémy státu. Zároveň se také zaměřil na diplomatické rozhovory se sousedními státy což dokazuje skutečnost, že se Kim Jong-Un třikrát setkal s čínským prezidentem Xi Jinpingem, jihokorejským prezidentem Moon Jae-Inem. a americkým prezidentem Donaldem Trumpem.¹²⁰

Oproti předchozímu roku, bylo v roce 2019 odpáleno celkem 27 raket z nichž pouze jedna selhala.¹²¹ KLDK tím dala najevo, že i po roce klidu, nemá v plánu opustit svůj balistický a jaderný program navzdory tlaku mezinárodního společenství.

Přestože nebyly uvalovány nové sankce, množství již platných sankcí se projevilo v národním hospodářství v letech 2018 a 2019. V roce 2018 zaznamenalo hospodářství téměř 5% propad. Největší ztrátu zaznamenala těžba a těžký a lehký průmysl. Značně poznamenán byl zahraniční obchod, který klesl o 49 % a činil necelé 3 mld. dolarů, z čehož export tvořil pouhých 240 mil. dolarů.¹²²

Severokorejská ekonomika v roce 2019 zaznamenala po třech letech drobný nárůst (0,4 %). K výraznému posunu došlo v oblasti těžby a průmyslu, které v předchozím roce dosáhly výrazného propadu. Velký obrat zaznamenalo stavebnictví, ve kterém došlo ze 4,4% poklesu k téměř 3% růstu. Drobné zvýšení zaznamenal také zahraniční obchod

---

¹¹⁹ United Nation Security Council. Dostupné z: www.un.org/securitycouncil/sanctions/1718/resolutions.

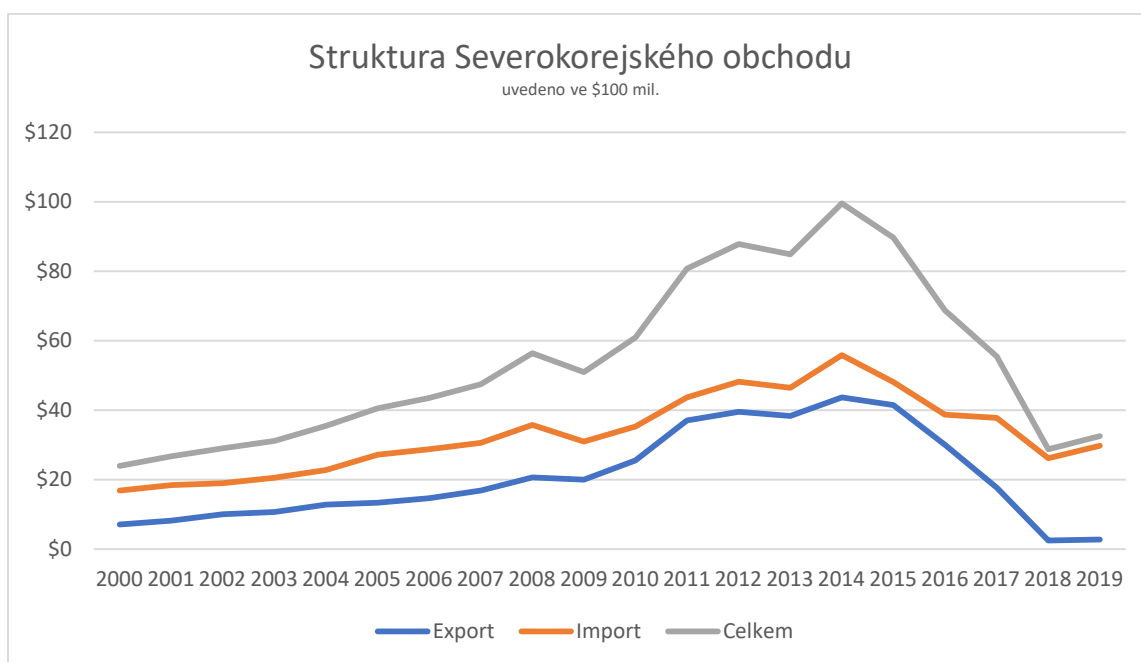
¹²⁰ TOMOYUKI, Tachikawa. No N. Korea ballistic missile, nuclear test in 2018, 1st in 7 years.

¹²¹ The CNS North Korea Missile Test Database. Dostupné z: www.nti.org/analysis/articles/cns-north-korea-missile-test-database/.

¹²² *Gross Domestic Product of North Korea in 2018*.

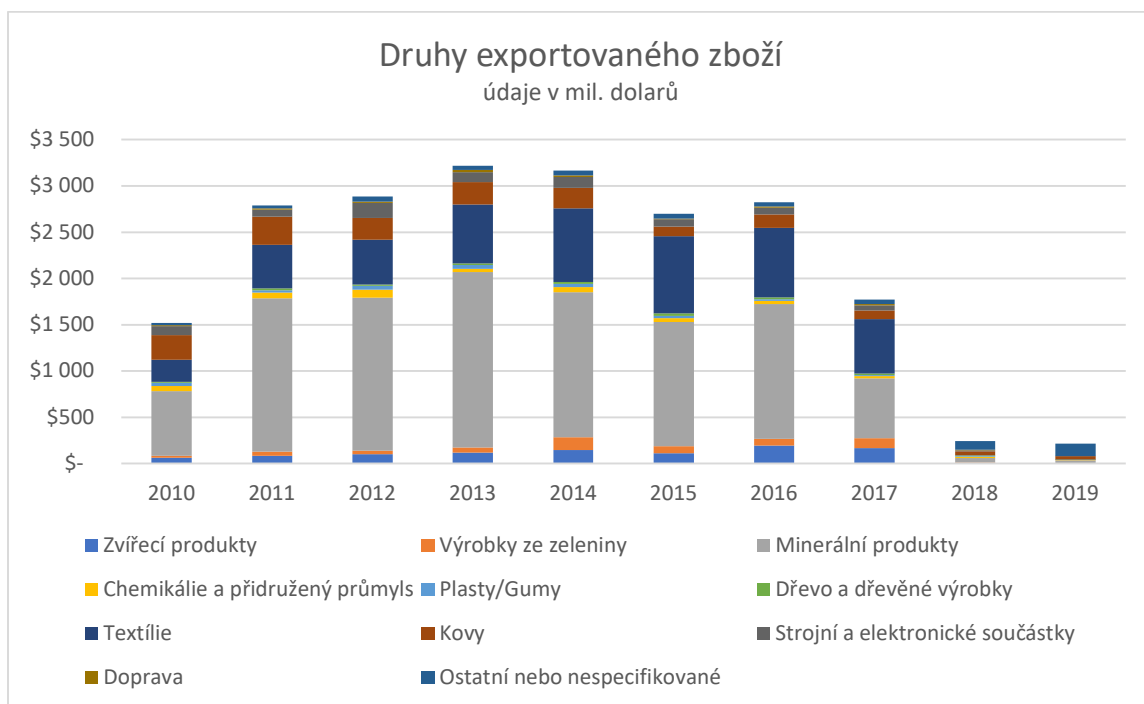
a to o 400 mil. dolarů. Růst obchodu však je způsoben zejména zvýšením dovozu zboží, které se zvýšilo o 370 mil. dolarů.¹²³

Přes všechny sankce uvalené na Severní Koreu se severokorejskému režimu podařilo nejenom dál vyvíjet balistické systémy, ale také jaderná zařízení. Velkou zásluhu na tom měla a má Čína, která je severokorejskému režimu několik desetiletí ekonomickým partnerem a bez které by KLLDR dnes vypadala naprosto jinak. Neopominutelným spojencem je také Rusko, které se taktéž podílelo na pomoci Severní Koreji. Zajímavým spojencem Severní Koreje je její „bratrská“ Jižní Korea. Ta, i přes neustále výtky a kritizování severokorejských vojenských aktivit a jako spojenc USA, obchodovala a spolupracovala se Severní Koreou na několika projektech. To vše je důležité vzít v potaz, jestliže chceme důkladně zanalyzovat, zda a do jaké míry byly a jsou účinné sankce uvalené vůči Severní Koreji.

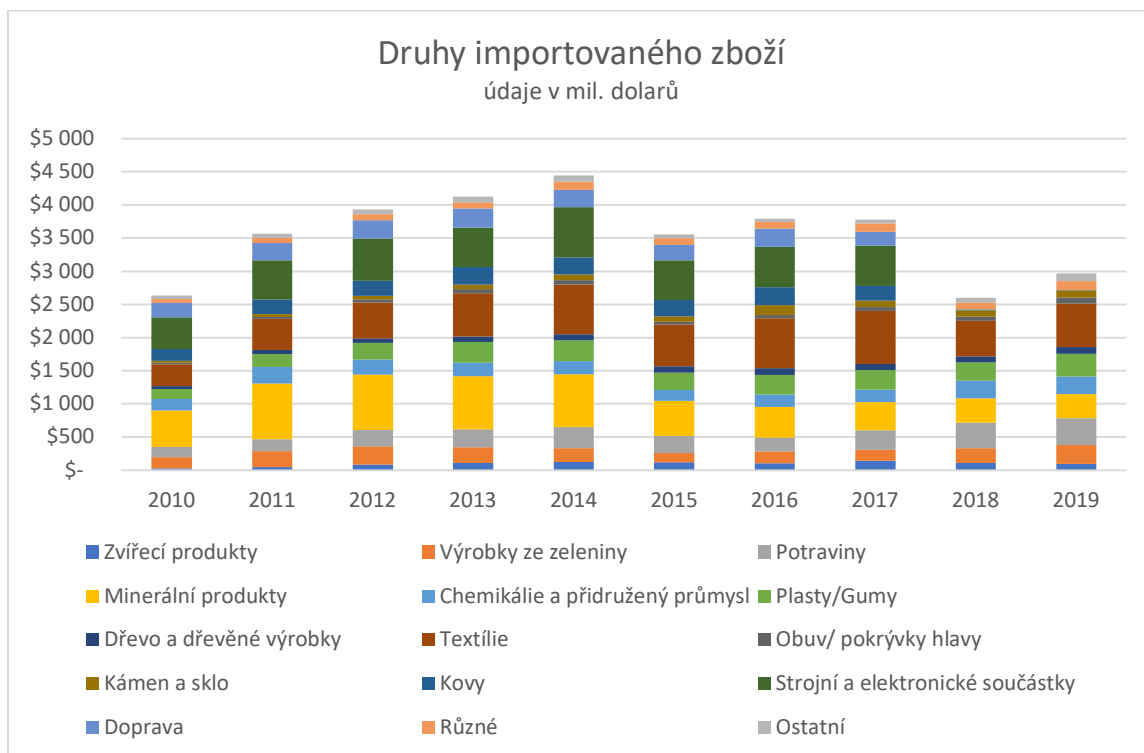

Graf 2 - Struktura Severokorejského obchodu

¹²³ Gross Domestic Product of North Korea in 2019.

Graf 3 - Druhy exportovaného zboží

Graf 4 - Druhy importovaného zboží

4 Obcházení ekonomických sankcí

Severní Korea strávila většinu své existence pod ekonomickým tlakem. I přes to se jí daří tomuto tlaku odolávat a rozvíjet své aktivity zejména v jaderném zbrojení. Odpověď na otázku, jak je to možné, leží v jeho ekonomických partnerech, kterými byly a jsou zejména státy, které také svou politikou budí mezinárodní pozdvižení. Mezi takové partnery patří hlavně Čína, Rusko (Sovětský Svaz), ale také Jižní Korea.

4.1 Přežívání ekonomických sankcí

Silným argumentem proti ekonomickým sankcím je, že autoritářské státy, jako je Severní Korea, mohou prosperovat i v ekonomické izolaci. Vůdci takových to států mohou získat větší podporu režimu nejen na domácí půdě, ale i v zahraničí. Navíc si proti dlouho trvajícím sankcím cílové státy vytvářejí „imunitu“, která snižuje efektivitu budoucích sankcí či dokonce zabraňuje jejich uvalení. Severní Korea byla kolem roku 2010 pod takovým ekonomickým tlakem, že nebylo možné zvýšit ekonomické sankce bez hromadného utrpení severokorejského lidu.¹²⁴

Problémem sankcí vůči totalitním režimům, čehož je Severní Korea jasný příklad, je také nespolupráce třetích zemí, které místo dodržování sankčních režimů využívají příležitosti a obchodují s cílovými státy. Názorným příkladem je obcházení sankcí uvalených na Severní Koreu skrze čínské organizace a obchod. Čína toho ráda využívá a získává tím ekonomické výhody.¹²⁵

Rüdiger Frank navštěvuje Severní Koreu pravidelně již od roku 1991 a v jedné ze svých prací popisuje, že nelze vidět nějaké přímé následky sankcí na obyvatelstvo Severní Koreji. Během jedné z jeho posledních návštěv v roce 2018 nedošlo k jedinému výpadku elektřiny (jak tomu bývalo dříve), pitná voda byla dostupná všude a obchody byly plné zboží a zákazníků, a to nejen v hlavním městě. Na ulicích byla k vidění auta různých velikostí, farmy a továrny fungovaly naplno, lidé byli dobře oblečení a restaurace plné. Vzrostlo také množství moderních technologií mezi obyvatelstvem (elektrokola, smartphony, tablety

---

¹²⁴ MAASS, Matthias. Beyond Economic Sanctions: Rethinking the North Korean Sanctions Regime. s. 48

¹²⁵ Ibid. s. 48

i počítače). Změna je také viditelná ve výstavbě nových panelových domů, silnic a dálnic stejně tak jako přidružených dopravních služeb (čerpací stanice, myčky apod.).¹²⁶

Navzdory Frankově svědectví jsou v Severní Koreji hlášeny výpadky elektřiny, a to i přesto, že dle severokorejských úřadů prodává KLDŘ elektřinu do Číny. Tento prodej totiž nepodléhá sankcím, režim tím získává až 100 tisíc dolarů měsíčně a jedná se tak o „poslední záchranu“ v otázce získávání tak potřebných financí.¹²⁷

4.2 Rusko-severokorejské vztahy

Rusko¹²⁸ je jeden z posledních ekonomických partnerů severokorejského režimu, i když se nejedná o tak významného partnera, jakým je Čína.¹²⁹

Sovětský svaz měl se Severní Koreou dobré vztahy. Oba státy byly komunistické a nenáviděné západními velmocemi a sovětsí vojáci bojovali na straně Severokorejců za korejské války. Sovětský svaz také výrazně pomohl po korejské válce, kdy poskytly rozsáhlou podporu při obnově válkou zničeného státu a při budování komunismu.¹³⁰ Dalším důkazem dobrých vztahů je i skutečnost, že sovětsko-korejský dluh byl v roce 1990 v přepočtu 8.8 mld. dolarů¹³¹.

Výkyvy vztahů však nastaly po rozpadu Sovětského svazu. Rusko se tehdy snažilo být více prozápadní, do čehož vztahy s KLDŘ příliš nezapadaly. Docházelo proto k uzavírání smluv spíše s Jižní Koreou a odstupování od dohod uzavřených s KLDŘ. To mělo za následek oslabování ruského vlivu v Severní Koreji, kde získávala větší vliv Čína, a protože pro Jižní Koreu byl důležitější vztah s Čínou, znamenalo to pro Rusko celkové oslabení vlivu na celém Korejském poloostrově.¹³²

---

¹²⁶ FRANK, Rüdiger. Economic Sanctions against North Korea The Wrong Way to Achieve the Wrong Goal?. s. 10

¹²⁷ In blackout North Korea, authorities export electricity to China for cash. Dostupné z: www.dailynk.com/english/in-blackout-north-korea-authoritie/.

¹²⁸ Rusko je také nejen stálým členem Rady bezpečnosti, ale také součástí Six-party talks – uskupení řešící využití jaderných zbraní na kor. polost. Dalšími členy jsou Severní Korea, Čína, USA, Japonsko a Jižní Korea

¹²⁹ WESTERMANN, Jacqueline. *Putin and North Korea Exploring Russian interests around the peninsula*. s. 3

¹³⁰ Ibid. s. 2

¹³¹ BUSZYNSKI, Leszek. *Russia and North Korea: Dilemmas and Interests*. s. 813

¹³² Ibid. s. 810-814

S nástupem Putina do úřadu prezidenta v roce 1999 se začaly vztahy opět zlepšovat. Byla podepsána nová smlouva o přátelství a navázána spolupráce a Putin jako první ruský prezident navštívil KLDR. Rusko a KLDR našlo také společnou řeč proti vybudování anti-balistického systému, který USA plánovalo vybudovat v Jižní Koreji a na Tchaj-wanu. Důležitým krokem bylo podepsání nové Dohody o spolupráci mezi Ruskou federací a Severní Koreou v roce 2000.¹³³ Rusko se tak stalo důležitým ekonomickým spojencem KLDR, která toho využila při vyjednávání s Čínou a nestala se tak plně závislou na čínské podpoře.¹³⁴ Ve spolupráci s Ruskem spustila Severní Korea několik přeshraničních projektů, včetně napojení jiho-severokorejského vlakového koridoru na transsibiřskou magistrálu (do dnešního dne zůstává jako plán) a dále také diplomatické konzultace k rozšíření bezpečnosti na poloostrově.¹³⁵

Rusko hraje v mezinárodní politice týkající se Severní Koreje důležitou roli. Skrze Severní Koreu totiž může Rusko realizovat své politické a mocenské ambice v severovýchodní Asii. Rusko se také podílí na sankciování KLDR v souvislosti s jaderným a balistickým testováním a opakovaně vyzývá režim ke zrušení jaderného zbrojení a vývoji raketových systémů a návratu k vyjednávání.¹³⁶

Ruská účast na sankciování Severní Koreji je ale spíše symbolická, neboť oba státy zůstávají v těsném ekonomickém vztahu. Rusko jakékoliv nařčení z napomáhání režimu a obcházení sankcí popírá, americké zpravodajské služby mají ale k dispozici informace o tom, že dodává do KLDR ropu a zemní plyn. Stabilizace situace na Korejském poloostrově je totiž pro Kreml jednou z priorit, neboť se tím zvýší atraktivita ruského dálného východu, rozšíří se ruský trh a tím selepší ruská ekonomika.¹³⁷

Rusko hostí velkou část zahraničních pracovníků, kteří pomáhají financovat severokorejský režim. I přes to, že Rusko tvrdí, že ustavičně pracuje na repatriaci těchto

---

¹³³ MIKHEEV, Vasily. SOUTH-NORTH RECONCILIATION AND PROSPECTS FOR NORTH KOREA-RUSSIA RELATIONS. s. 35

¹³⁴ BUSZYNSKI, Leszek. Russia and North Korea: Dilemmas and Interests. s. 814-816

¹³⁵ MIKHEEV, Vasily. SOUTH-NORTH RECONCILIATION AND PROSPECTS FOR NORTH KOREA-RUSSIA RELATIONS. s. 37

¹³⁶ WESTERMANN, Jacqueline. *Putin and North Korea Exploring Russian interests around the peninsula*. s. 3

¹³⁷ *Ibid.* s. 3-4

pracovníků, experti věří, že se naopak snaží využít právní klíčky týkající se studentských víz k tomu, aby mohlo přijmout tisíce nových pracovníků.¹³⁸

Velkou pomocí pro severokorejský režim jsou také dodávky energií, kterými Rusko porušuje několik uvalených sankcí. Během desetiletí Rusové společně se Severokorejci a pomocí Číny vybudovali nelegální síť překladistů a falešných destinací s cílem dopravit ropu a další suroviny pro výrobu energie do Severní Koreje.¹³⁹

Vztahy Ruska se Severní Koreou vytvářejí politické rozbroje mezi Ruskem a USA. Přesto se zatím snaží udržet si vztahy se Severní Koreou co nejlepší, jelikož v ní vidí ekonomický potenciál. Podle některých expertů není tento potenciál ale dostatečně velký na to, aby Rusko riskovalo vztahy s Washingtonem a vytvářelo tak zbytečné napětí, což pro Čínu není takovým problémem. Dalším rozdílem mezi Pekingem a Moskvou je to, že Rusové neposkytují svou pomoc zdarma ale spolupracují na principu *quid pro quo*.¹⁴⁰

4.3 Čínská pomoc proti sankcím

Severokorejsko-čínské vztahy vznikají již v roce 1945, kdy se Japonci vzdávají Korejského poloostrova a severokorejští komunisté zakládají provizorní „Severokorejský lidový výbor“. Tehdy Čína spustila plán na vytvoření vztahů se Severokorejci, jelikož se jednalo o spojenci s jižní částí poloostrova.¹⁴¹

V roce 2002 se severokorejsko-čínské obchodní vztahy zlepšily po snížení objemu v předchozích letech a dosáhl hodnoty 740 mil. dolarů. V listopadu téhož roku se čínská firma Panda Electronics zavázala k vybudování výrobního závodu v Severní Koreji. Po Kim Jong-Ilovi návštěvě Číny v dubnu 2004 podepsaly oba státy dohodu o rozvoji pohraničí. Tato dohoda společně se snahou o zlepšení obchodních vztahů, vyústila v to, že se Čína stala největším obchodním partnerem KLDK. To potvrzuje skutečnost, že v letech 2003-04 dosáhl vzájemný obchod hodnoty 2,3 mld. dolarů a čínské investice v zemi vzrostly z 1,3 mil na 50 mil. dolarů. Na území Číny také vznikla první severokorejská softwarová firma.

---

¹³⁸ EPISKOPOS, Mark. North Korea and Russia: Just How Close?.

¹³⁹ Ibid.

¹⁴⁰ WESTERMANN, Jacqueline. *Putin and North Korea Exploring Russian interests around the peninsula*. s. 6

¹⁴¹ JIANYI, Piao. *China-North Korea Economic Relations*. s. 76

V roce 2005 došlo k vybudování a investování do dvou těžebních dolů, přičemž do jednoho z nich, železného dolu, se čínská firma rozhodla investovat přes 1 mld. dolarů.¹⁴²

Přesto, že Čína spolupracovala na nespočtu projektů a obchodovala se Severní Koreou, opakovaně vyzývala KLDR k zastavení vývoje jaderných zbraní. V březnu 2003 zastavila v reakci na znovu obnovení jaderného vývoje na tři dny dodávky ropy.¹⁴³ V roce 2006, po prvním jaderném testu, podpořila Radu bezpečnosti v prosazení rezoluce k omezení obchodu a cestování Severokorejců. Dále také Čína zastavila všechna povolení¹⁴⁴ pro investice v KLDR. Navzdory tomu vzájemný obchod dále rostl, a to i obchod s luxusním zbožím, který je sankcemi z roku 2006 zakázán.¹⁴⁵

V následujících letech vzniklo několik dalších společných projektů; došlo k vybudování slévárny, dvou termálních elektráren, největší společné těžební firmy a společného těžebního závodu. Mezi roky 2006 a 2008 se tak celková výše čínských investic vyšplhala na hodnotu 260 mil. dolarů. V roce 2008 Čínská lidová banka¹⁴⁶ umožnila severokorejským firmám zakládat si čínské obchodní účty. Neustálé prohlubování společných podniků vyústilo v založení nových firem v oblasti tabáku, osvětlení, cestování a nápojů. V roce 2008 potom vzájemný obchod dosáhl rekordní hodnoty 27.8 mld. dolarů.¹⁴⁷

V roce 2009, po druhém jaderném testu KLDR, podepsala Čína na půdě OSN další sankce, které zpřísnily hraniční kontroly, zakazují cestování a zmrazují aktiva.¹⁴⁸ Tomu následovalo strmé snížení společného obchodu, který klesl na 2.6 mld. dolarů. Ale již v následujícím roce vzrostl vzájemný obchod o 30 %. S rostoucí spoluprací a obchodem mezi oběma státy se ale prohluboval i schodek severokorejské obchodní bilance s Čínou. Ten v roce 2003 činil 110 mil. dolarů a vzrostl až na 1.1 mld. dolarů v roce 2010.¹⁴⁹

Sankce do roku 2009 se ukázaly jako neúčinné. Nejenže neovlivnily obchod s luxusním zbožím mezi KLDR a Čínou, ale nejsou ani důkazy o tom, že by měly nějaký významný

---

¹⁴² Ibid. s. 86-87

¹⁴³ REILLY, James. *China's Market Influence in North Korea*. s. 894, 897

¹⁴⁴ JIANYI, Piao. *China-North Korea Economic Relations*. s. 88

¹⁴⁵ NOLAND, Marcus. *The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea*. s. 67

¹⁴⁶ Čínská centrální banka; obdoba české ČNB.

¹⁴⁷ JIANYI, Piao. *China-North Korea Economic Relations*. s. 89-90

¹⁴⁸ REILLY, James. *China's Market Influence in North Korea*. s. 897

¹⁴⁹ JIANYI, Piao. *China-North Korea Economic Relations*. s. 91

dopad na celkový obchod se dvěma nejvýznamnějšími partnery – Čínou a Jižní Koreou.¹⁵⁰ Výrazné dopady sankcí na Severní Koreu můžeme pozorovat až po sankcích v roce 2016, kdy rapidně klesá objem obchodu, a to nejen toho s Čínou, ale také mezi-korejský, který se dostává na téměř nulu, a KLDR tím ztrácí důležitý zdroj financí.

Součástí severokorejsko-čínské spolupráce bylo také společné vybudování šestnácti přístavů, silnic, železnic, hydroelektráren a několika dopravních koridorů. To napomáhá nejen zlepšení dopravy, ale také pohybu a zaměstnávání obyvatelstva. Dle statistik z roku 2009 téměř 104 tisíc Severokorejců navštívilo nebo emigrovalo do Číny a přes 52 tisíc jich bylo zaměstnáno v pohraničních firmách.¹⁵¹

V srpnu 2012 se čínské ministerstvo obchodu zavázalo podporovat čínské podniky v obchodu a investicích v Severní Koreji. Následující měsíc oznámila Čínská zahraniční investiční federace vznik Fondu pro investice v Severní Koreji. Provázání Číny se Severní Koreou lze pozorovat i v oblasti vzdělávání i kultury a na vznikajících „volných tržnicích“¹⁵². Zde, zejména v pohraničních oblastech, často probíhají obchody v RMB¹⁵³, nachází se zde velké množství čínských prodejců a například cena rýže se víceméně rovná té v Číně.¹⁵⁴

V únoru 2013 uzavřely čínské banky Severní Koreji její účty; Čína nicméně nikdy nepodporovala americkou metodu „srazit ekonomiku KLDR na kolena“, ale spíše využívala sankce jako trest za vývoj jaderných zbraní.¹⁵⁵

Přesto byla, v roce 2016 Čína jednoznačně největším severokorejským obchodním partnerem.¹⁵⁶ Jak znázorňuje graf, čínský obchod tvořil 92 %¹⁵⁷ celkového obchodu KLDR a daleko předčil jakýkoli jiný, a to včetně obchodu s Jižní Koreou.

Prudký propad hodnoty obchodu, který od roku 2014 každoročně klesal, je zaviněn dlouhodobým působením sankcí v reakci na pokračující testy balistických systémů.

---

¹⁵⁰ NOLAND, Marcus. *The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea*. s. 74

¹⁵¹ JIANYI, Piao. *China-North Korea Economic Relations*. s. 92-3

¹⁵² V angl. free markets. Jsou to tržnice, kde jsou ceny ovlivňovány kapitalistickým chováním trhu.

¹⁵³ Mezinárodní zkratka pro čínskou měnu Renminbi.

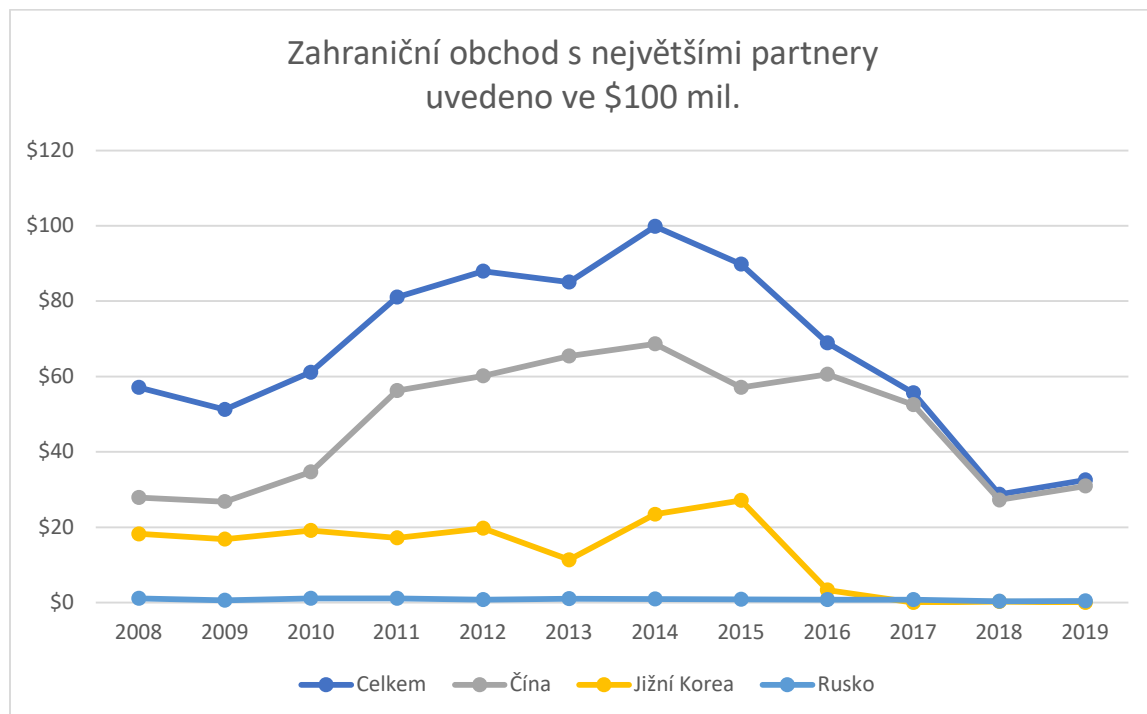
¹⁵⁴ REILLY, James. *China's Market Influence in North Korea*. s. 912-913

¹⁵⁵ *Ibid.* s. 897

¹⁵⁶ FRANK, Rüdiger. *Economic Sanctions against North Korea The Wrong Way to Achieve the Wrong Goal?*.

¹⁵⁷ Jedná se přibližně o 5násobek hodnoty z roku 1998.

V roce 2016 se přidávají sankce zakazující export uhlí a minerálů, významné složky severokorejského vývozu, a další omezení v oblasti obchodu s luxusním zbožím.

Graf 5 - zahraniční obchod s největšími partnery

4.3.1 Nesoulad v severokorejsko-čínských vztazích

Severní Korea často stojí proti svému největšímu spojenci. Její nezáměr o čínskou politiku dokazuje také skutečnost, že balistické testy jsou často prováděny souběžně s čínskými diplomatickými událostmi a jaderné rakety testuje blízko čínské hranici. To zvedá v Číně tak velkou vlnu nevole a frustrace, že se začínají objevovat hlasy, zpochybňující prosperitu severokorejsko-čínských vztahů a zvažujících, zda tyto vztahy nejsou Číně spíše na obtíž.¹⁵⁸ Dr. Bisley polemizuje, proč se tak Severní Korea vůči Číně chová. Kim Jong-Il si totiž podle něj musí uvědomovat, že Čína nemůže udělat mnoho pro to, aby tzv. srazila Severní Koreu na kolena. A dále také uvádí, že nejhorší scénář pro Čínu by byl ten, ve kterém se severokorejský režim rozpadne a dojde ke sjednocení poloostrova pod jihokorejskou nadvládou s podporou USA. Leszek Buszynski podporuje tuto myšlenku tím, že Čína neustále

¹⁵⁸ KIM, Patricia. *How China Sees North Korea: Three Critical Moments in History and Future Directions*.

podporuje severokorejský režim bez ohledu na to, jak moc je čínská vláda podrážděná chováním KLDK. ¹⁵⁹

Nejpravděpodobnějším důvodem, proč musí Čína stále udržovat vztahy s KLDK a podporovat severokorejský režim, je ten, že Severní Korea dnes slouží jako „nárazníkový“ stát mezi Čínou a Spojenými Státy reprezentovanými Jižní Koreou. Tuto potřebu by však Čína ztratila ve chvíli, kdy by pro ni USA přestalo představovat takovou hrozbu, jakou představují dnes, a další podpora KLDK by tím pádem ztratila význam. ¹⁶⁰

Další výhodou, kterou v Severní Koreji Čína vidí, je obchodní příležitost. Nevole ostatních států spolupracovat s KLDK nechává na trhu velký prostor pro zahraniční investice; toho Čína využívá k získávání levné pracovní síly. Čínští investoři mají také možnosti začít obchodovat v pohraničních oblastech a využívat tak mezery na severokorejském trhu bez rizika být ovlivňováni režimem. ¹⁶¹ Čína také využívá severokorejské nerostné zdroje, zejména uhlí. V roce 2015 se dokonce po výpadku dodávek uhlí z Vietnamu, stala KLDK největším dodavatelem uhlí do Číny. ¹⁶²

Shrme-li severokorejsko-čínské vztahy, ekonomicky prospěšný je tento vztah jednoznačně pro Severní Koreu. Díky Číně mohla nejen rozvíjet svou ekonomiku, ale hlavně přežít ekonomické sankce uvalené mezinárodním společenstvím. Samozřejmě ani Čína z těchto vztahů nevyhází bez prospěchu, nicméně čínské cíle jsou spíše geopolitické a nemají ekonomicky vyčísitelnou hodnotu.

4.4 Obchodní vztahy s Jižní Koreou

Významné mezi-korejské ekonomické a obchodní vztahy sice vznikají v osmdesátých letech minulého století, ale odstartovaly až v roce 1998, kdy prezident Kim Dae-jung spustil tzv. sluneční politiku¹⁶³. Vztahy však narážely na nedodržování dohod a smluv uzavřených s KLDK a neustálý vývoj a testováním nejen balistických systémů, ale i jaderných zařízení.

---

¹⁵⁹ WIBAWA, Tasha. China and North Korea's 'blood alliance' has complicated the chances of reunification.

¹⁶⁰ ALBERT, Eleanor. The China–North Korea Relationship.

¹⁶¹ MU, Chunshan. North Korea's Economy: The View From China.

¹⁶² VITELLI, Alessandro. North Korea Gains in China Coal Exports as Vietnam Bows Out.

¹⁶³ V angl. Sunshine policy

S postupným testováním a vývojem se ostatní země, v čele s USA a Japonskem, uchýlovaly k sankcím, společné korejské ekonomické projekty ale pokračovaly i v dalších letech.¹⁶⁴

Sluneční politika skončila v době, kdy byl prezidentem zvolen Lee Myung-bak. Tense soustředí na spíše na „pragmatické vztahy a snahy o sjednocení než o ideologické cíle“; testování raket ani jaderný vývoj tak přeshraniční ekonomické projekty nezastavili. K tomu došlo až v roce 2010, kdy došlo k potopení jihokorejské lodi a ze kterého Jižní Korea obviňovala KLDK. Vzápětí přichází pozastavení všech ekonomických projektů, omezení využívání jihokorejského prostoru pro dopravu a výraznému omezení spolupráce v industriálním komplexu v Kaesongu (KIC). Pro Severní Koreu to znamenalo nejen několika set miliónové ztráty, ale také výdaje navíc spojené s omezením využívání jihokorejských vod. Je však nutno poznamenat, že nejen jihokorejská, ale také severokorejská omezení v KIC byly spíše kosmetické a k výrazné změně produkce zde nedošlo.¹⁶⁵

Industriální komplex v Kaesongu byl otevřen v roce 2000; v době sluneční politiky a době největšího rozmachu zde působilo přes 120 firem a pracovalo zde 54 000 Severokorejců. V roce 2015 dosáhl obchod největších hodnot, a to 2,7 mld. dolarů. K uzavření KIC došlo ze strany Jižní Koreje ze strachu, že KLDK využívá finance z tohoto komplexu pro vývoj jaderných a balistických systémů.¹⁶⁶

Shrňme-li mezi-korejské vztahy, dá se říci, že Jižní Korea zřejmě ve snaze o zlepšení situace v Severní Koreji a budoucí spojení obou států, přehlíží mnoho severokorejských provokací a podporuje KLDK skrze společné ekonomické projekty a humanitární pomoc. Omezení přichází po událostech v roce 2010 a v roce 2016, kdy dochází minimalizaci vzájemné spolupráce.

---

¹⁶⁴ CHANG, Semoon. *Economic Cooperation Between the Two Koreas*. s. 6-8

¹⁶⁵ CHANG, Semoon. *Economic Cooperation Between the Two Koreas*. s. 10, 12

¹⁶⁶ *North Korea in the world* [online]. Dostupné z: www.northkoreaintheworld.org.

Závěr

V této práci se zabývám analýzou vývoje a testování jaderných zbraní v Severní Koreji a následným sankcionováním ze strany zejména Rady bezpečnosti OSN a USA. Již za koloniální nadvlády Japonska se zrodily myšlenky na samostatný korejský stát. Tento stát měl být založen po sovětském stylu, neboť to byl právě Sovětský svaz, který pomáhal partyzánům v odboji proti japonské okupaci. Po konci druhé světové války se však na poloostrově střetávají dvě velmoci, Sovětský svaz a Spojené státy americké a vytvářejí dva, názorově protichůdné, státy. Severní Korea se vydává cestou stavění se proti „kapitalistickému“ Západu a jaderného zbrojení.

Právě jaderné zbrojení je problémem pro mezinárodní společenství, včetně partnerů KLDR; státy se uchylují k sankcionování Severní Koreji jako trest za testování a vývoj takových zbraní a jejich cílem je znemožnit, jak po materiálové stránce, tak i po stránce finanční, vývoj a testování takových zbraní a přimět severokorejský režim k zastavení vývoje a usednout k vyjednávacímu stolu.

V této práci jsem analyzoval konkrétně sankce uvalené po přelomu milénia do současnosti. Popsány byly nejen důvody sankcí, ale také dopady na ekonomiku Severní Koreji v pohledu na makroekonomické ukazatele. V rámci třetí kapitoly si lze získat jasný přehled o tom, jak se četnost i tvrdost sankcí zvyšovala v čase a s rostoucí agresivitou severokorejského režimu. Ten opakovaně odmítal výzvy k odstoupení od vývoje zbraní hromadného ničení, a naopak stupňoval svůj vývoj a investice do takových zbraní. Sankce však většího efektu nabývají až po roce 2014, kdy dochází k prudkému poklesu nejen HDP, ale také se dramaticky snižuje množství zahraničního obchodu.

Podstatnou částí práce je také kapitola zabývající se severokorejskou schopností obcházet ekonomické sankce a pokračovat ve vývoji zbraní a následování své ideologie o soběstačnosti. Za tímto však nestojí Severní Korea sama, ale jen díky pomoci okolních států, které jsou ochotny z různých politicko-ekonomických důvodů, pomáhat Severní Koreji i s vědomím porušování sankcí, byla schopna přežít do dnešního dne.

Mezi takové státy patří zejména Čína, Rusko a do určité míry i Jižní Korea. Tyto státy poskytovaly a poskytují určitou formu pomoci severokorejskému režimu ať už se jedná o materiální pomoc v podobě humanitárních balíčků, finanční půjčky, dodávky surovin

a energií, anebo investice k podpoře rozvoje. KLDR však často stojí proti svým spojencům, když ignoruje jejich zájmy a není ochotna ustoupit nebo alespoň přistoupit na kompromis výměnou za pokračující podporu. To má za následek ukončování spolupráce a omezování pomoci ze strany takových států.

Severní Korea se tak postupem času stává trnem v oku nejen mezinárodnímu společenství, ale také svým partnerským státům, což může v konečném důsledku vést ke ztrátě i zbytků podpory na mezinárodní scéně a naprosté izolaci státu, který není schopný bez zahraniční pomoci existovat. Nicméně okolní státy mají na zachování severokorejského režimu své vlastní zájmy, což vede k tomu, že dokud tyto zájmy neustanou nebo se nepřesunou jinam, bude Severní Korea i nadále podporována víceméně bez ohledu na to, co dělá.

Resumé

In this thesis I have focused on the development and testing of nuclear rockets done by North Korea and subsequently imposed sanctions, mainly by the UNSC and the USA. Since the colonial rule by Japan, there was desire to create an independent Korean state. After World War II, two superpowers clashed over the Korean peninsula – the United States and the Soviet Union. Both had their visions on how to lead the peninsula and claim whole peninsula. North Korea was then established after the Soviet model and went ahead opposing the “Western” world and nuclear proliferation. This is the reason why the international community has imposed sanctions on North Korea.

Sanctions are imposed with the aim to prevent North Korea’s regime to develop nuclear weapons and ballistic systems. In third chapter I analyzed sanctions imposed since 2000 and actions, which led to their imposition. There is a visible pattern of strengthening sanctions with increasing aggression of North Korea and their lack of will to negotiate. North Korea’s leadership repeatedly declined to stop their nuclear proliferation and start negotiations. Until 2014 sanctions were mostly ineffective, but since that year, there is a visible decline in GDP and external trade.

An important part of my thesis is a chapter, concerning avoidance of sanctions with the help of other states, mainly China, Russia and, partially and until some point in time, South Korea. These states helped North Korea to overcome imposed sanctions and allowed it to pursue its goal of acquiring nuclear weapons.

However, North Korea often stands against its allies which causes their support to waver at times. This can lead to a complete loss of support, which would be fatal for North Korean’s regime. Nonetheless allied states have their own political and economic reasons for supporting North Korea, so unless these reasons are to disappear or North Korean’s impudence is to exceed some hypothetical line, North Korea’s regime will have support, no matter what it does.

Seznam literatury

- ADDIS, Adeno. Economic Sanctions and the Problem of Evil. *Human Rights Quarterly*. The Johns Hopkins University Press, 2003, **25**(3), 573-623.
- ALBERT, Eleanor. The China–North Korea Relationship. *Council on Foreign Relations* [online]. New York: Council on Foreign Relations, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: www.cfr.org/backgrounder/china-north-korea-relationship
- BIERSTEKER, Thomas a Clara PORTELA. *EU sanctions in context: three types: three types*. European Union Institute for Security Studies (EUISS), 2015. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/resrep06822>
- BLAKEMORE, Erin. How Japan Took Control of Korea. *History* [online]. New York: A&E Television Networks, LLC, 2019 [cit. 2019-11-19]. Dostupné z: <https://www.history.com/news/japan-colonization-korea>
- BUSZYNSKI, Leszek. Russia and North Korea: Dilemmas and Interests: Dilemmas and Interests. *Asian Survey*. University of California Press, 2009, **49**(5), 809. Dostupné z: doi:10.1525/as.2009.49.5.809
- EPISKOPOS, Mark. North Korea and Russia: Just How Close?. *The National interest: Defense,, National security, Politics and more* [online]. Washington, DC: Center for the national interest, 2021 [cit. 2021-04-12]. Dostupné z: www.nationalinterest.org/blog/korea-watch/north-korea-and-russia-just-how-close-168520
- FRANK, Rüdiger. Economic Sanctions against North Korea The Wrong Way to Achieve the Wrong Goal?. *Asia Policy*. National Bureau of Asian Research (NBR), 2018, **13**(3), 5. Dostupné z: doi:10.2307/26497783
- GERSHMAN, John a Wade HUNTLEY. North Korea & the NPT. *Institute for policy studies* [online]. Washington, DC: Institute for Policy Studies, 2019 [cit. 2021-01-21]. Dostupné z: www.ips-dc.org/north_korea_the_npt/
- GOLDMAN, Russell. North Korea Calls U.N. Sanctions an ‘Act of War’. *The New York Times* [online]. New York: The New York Times Company, 2021 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: www.nytimes.com/2017/12/24/world/asia/north-korea-un-sanctions.html
- Gross Domestic Product of North Korea in 2006*. Seoul: Bank of Korea, 2007.
- Gross Domestic Product of North Korea in 2009*. Seoul: Bank of Korea, 2009.
- Gross Domestic Product of North Korea in 2013*. Seoul: Bank of Korea, 2014.
- Gross Domestic Product of North Korea in 2016*. Seoul: Bank of Korea, 2017.
- Gross Domestic Product of North Korea in 2017*. Seoul: Bank of Korea, 2018.
- Gross Domestic Product of North Korea in 2018*. Seoul: Bank of Korea, 2019.

Gross Domestic Product of North Korea in 2019. Seoul: Bank of Korea, 2020.

HISTORY.COM EDITORS, . North Korea. *History* [online]. New York: A&E Television Networks, 2020 [cit. 2020-10-21]. Dostupné z: <https://www.history.com/topics/korea/north-korea-history>

HOLMAN, Michael. Sanctions Have Been Counterproductive in Zimbabwe. *The New York Times* [online]. New York: The New York Times Company, 2017 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: [sanctions-have-been-counterproductive-in-zimbabwe](#)

CHANG, Semoon. Economic Cooperation Between the Two Koreas. *North Korean Review*. McFarland & Company, 2012, **8**(2), 6. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/43910309>

In blackout North Korea, authorities export electricity to China for cash. *Daily NK* [online]. Seoul: Daily NK, 2019 [cit. 2021-03-16]. Dostupné z: www.dailynk.com/english/in-blackout-north-korea-authoritie/

Írán bude obohacovat uran navzdory jaderné dohodě. *Seznam zprávy* [online]. Praha: Seznam a. s., © 1996–2021 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/iran-bude-obohacovat-uran-navzdory-jaderne-dohode-85688>

JIANYI, Piao. *China-North Korea Economic Relations: A View into the North Korean Economy*. Asan Institute for Policy Studies, 2014, 76 s. Dostupné z: [doi:10.2307/resrep20693.8](https://doi.org/10.2307/resrep20693.8)

JORDAN, Joseph F. Sanctions Were Crucial to the Defeat of Apartheid. *The New York Times* [online]. New York: The New York Times Company, 2017 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/roomfordebate/2013/11/19/sanctions-successes-and-failures/sanctions-were-crucial-to-the-defeat-of-apartheid>

KIM, Gwang-Oon. The Making of the North Korean State. *The Journal of Korean Studies*. Duke University Press, 2007, **12**(1), 15-42.

KIM, Patricia. *How China Sees North Korea: Three Critical Moments in History and Future Directions: Three Critical Moments in History and Future Directions*. Chicago Council on Global Affairs, 2018. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/resrep17323>

KOH, B. North Korea and Its Quest for Autonomy. *Pacific Affairs*. Pacific Affairs, University of British Columbia, 2014, **87**(4), 765-778.

KYUNG MOON, Hwang. *A history of Korea*. 1st ed. New York: Palgrave Macmillan, 2010. ISBN 978-0-230-20546-8.

MAASS, Matthias. Beyond Economic Sanctions: Rethinking the North Korean Sanctions Regime: Rethinking the North Korean Sanctions Regime. *North Korean Review*. McFarland & Company, 2011, **7**(2), 45. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/43908850>

- MACK, Andrew a Asif KHAN. The Efficacy of UN Sanctions. *Security Dialog*. Sage Publications, Ltd., 2000, **31**(3), 279-292.
- MARCUS, Jonathan. Analysis: Do economic sanctions work?. *BBC News* [online]. London: BBC, 2021 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-10742109>
- MARR, Henry a Neil TAYLOR. *North Korea*. Edition 4. Chalfont St. Peter, Bucks, England: Bradt Travel Guides Ltd, 2019, x, 270 s. The Bradt travel guide. ISBN 978-1-78477-094-5.
- MIKHEEV, Vasily. SOUTH-NORTH RECONCILIATION AND PROSPECTS FOR NORTH KOREA-RUSSIA RELATIONS. *Asian Perspective*. Lynne Rienner Publishers, 2001, **25**(2), 27. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/42704311>
- MU, Chunshan. North Korea's Economy: The View From China: Sanctions aside, many Chinese businesspeople are willing to invest across the border. Is North Korea ready to open its doors for them?. *The Diplomat: Read the diplomat, Know the Asia-Pacific* [online]. Washington, D.C.: Diplomat media Inc., 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: www.thediplomat.com/2019/11/north-koreas-economy-the-view-from-china/
- NOLAND, Marcus. The (Non-) Impact of UN Sanctions on North Korea. *Asia Policy*. National Bureau of Asian Research (NBR), 2009, (7), 61. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/24904901>
- Nordkorea: BGR registriert vermutlichen Kernwaffentest. *Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe* [online]. Hannover: Bundesanstalt für Geowissenschaften und Rohstoffe [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: www.bgr.bund.de/DE/Gemeinsames/Oeffentlichkeitsarbeit/Pressemitteilungen/BGR/bgr-130212_Kernwaffentest-Nordkorea.html
- North Korea fires missile over Japan, Pentagon says. *CBS News* [online]. San Francisco, California: CBS Interactive Inc., 2021 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-launch-over-japan-live-updating/
- North Korea in plutonium threat. *BBC News* [online]. London: BBC, 2020 [cit. 2021-02-02]. Dostupné z: www.news.bbc.co.uk/2/hi/asia-pacific/8098484.stm
- North Korea in the world: North Korea's external realtions* [online]. Washington, DC: North Korea in the World, 2019 [cit. 2021-02-09]. Dostupné z: www.northkoreaintheworld.org
- North Korea missile tests - a timeline. *CBS News* [online]. San Francisco, California: CBS Interactive Inc., 2021 [cit. 2021-01-21]. Dostupné z: www.cbsnews.com/news/north-korea-missile-tests-a-timeline/
- North Korea: Export, Import and Trade partners. *The Observatory of Economic Complexity* [online]. United States of America: Datawheel LLC, 2021 [cit. 2021-02-19]. Dostupné z:

www.oec.world/en/profile/country/prk/?depthSelector1=HS2Depth&depthSelector2=HS2Depth&yearSelector1=exportGrowthYear14&yearSelector2=importGrowthYear15

North Korean Missile Launches & Nuclear Tests: 1984-Present. *Missile threat: CSIS missile defense project* [online]. Washington, DC: Center for Strategic and International Studies, 2021 [cit. 2021-02-17]. Dostupné z: www.missilethreat.csis.org/north-korea-missile-launches-1984-present/

North Korean Missile Tests. *C-SPAN* [online]. Washington, DC: National Cable Satellite Corporation, 2021 [cit. 2021-01-21]. Dostupné z: www.c-span.org/video/?193290-1/north-korean-missile-tests

PEKSEN, Dursun. Better or Worse? The Effect of Economic Sanctions on Human Rights. *Journal of Peace Research*. Sage Publications, Ltd., 2009, **46**(1), 59-77.

PEKSEN, Dursun. Economic Sanctions and Human Security: The Public Health Effect of Economic Sanctions. *Foreign Policy Analysis* ,. Oxford University Press, 2011, **7**(3), 237-251.

PETERS, Mark. Cyber Enhanced Sanction Strategies Do Options Exist?. *Journal of Law & Cyber Warfare*. [Daniel Garrie, Lexeprint Inc.], 2017, **6**(1), 95. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/26441282>

REILLY, James. China's Market Influence in North Korea. *Asian Survey*. University of California Press, 2014, **54**(5), 894. Dostupné z: doi:10.1525/as.2014.54.5.894

Resolution 1695. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2006.

Resolution 1718. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2006.

Resolution 1874. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2009.

Resolution 2087. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2013.

Resolution 2094. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2013.

Resolution 2270. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2016.

Resolution 2321. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2016.

Resolution 2356. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2017.

Resolution 2371. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2017.

Resolution 2375. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2017.

Resolution 2397. New York: Rada Bezpečnosti OSN, 2017.

RICE JR., Earle. *The evolution of government and politics in North and South Korea*. 1st. ed. Hockessin, Del.: Mitchell Lane Publishers, 2015. ISBN 978-1-61228-588-7.

SAEED, Farooq a Filiz KATMAN. Economic Sanctions in the United Nations and Its Modern Applications (1990–2002). *European Researcher*. 2020, **11**(2), 104-111. ISSN 22198229. Dostupné z: doi:10.13187/er.2020.2.104

SETH, Michael. *North Korea: A history*. London: Red Globe Press, 2018, 298 s. ISBN 978-1-352-00221-8.

SHIN, Geiguen, Seung-Whan CHOI a LUO. Do economic sanctions impair target economics?. *International Political Science Review / Revue internationale de science politique*. Sage Publications, Ltd, 2016, **37**(4), 485. ISSN 01925121. Dostupné také z: <http://www.jstor.org/stable/44632320>

SCHUSTER, Robert. Po roční pauze se rozjíždí stavba plynovodu Nord Stream 2. Němci přišli na fintu, jak obejít sankce. *Lidovky.cz* [online]. Praha: Mafra a. s., 2021 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/byznys/energetika/po-rocni-pauze-se-rozjela-stavba-nord-streamu-2-nemci-mezitim-prisli-na-fintu-jak-obejit-sankce.A201205_152302_energetika_lihem

SUCHLICKI, Jaime. Why Sanctions on Cuba Must Remain in Place. *The New York Times* [online]. New York: The New York Times Company, 2017 [cit. 2021-01-03]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/roomfordebate/2013/11/19/sanctions-successes-and-failures/why-sanctions-on-cuba-must-remain-in-place>

The CNS North Korea Missile Test Database. *Nuclear Threat Initiative: Building a safer world* [online]. Washington, DC: Nuclear Threat Initiative, 2021 [cit. 2021-03-02]. Dostupné z: www.nti.org/analysis/articles/cns-north-korea-missile-test-database/

TOMOYUKI, Tachikawa. No N. Korea ballistic missile, nuclear test in 2018, 1st in 7 years. *Kyodo News Plus* [online]. Tokyo: Kyodo News, 2021 [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: www.english.kyodonews.net/news/2018/12/875ad4755c76-focus-no-n-korea-ballistic-missile-nuclear-test-in-2018-1st-in-7-years.html

UN slaps sanctions on North Korea. *BBC News* [online]. London: BBC, 2020 [cit. 2021-01-25]. Dostupné z: www.news.bbc.co.uk/1/hi/world/asia-pacific/6051704.stm

United Nation Security Council: 1718 Sanctions Committee (DPRK) >> Resolution. *United Nation: Peace, dignity and equality on a healthy planet* [online]. New York: United Nation, 2021 [cit. 2021-02-23]. Dostupné z: www.un.org/securitycouncil/sanctions/1718/resolutions

UNITED STATES OF AMERICA. Proclamation 8271: Termination of the Exercise of Authorities Under the Trading With the Enemy Act With Respect to North Korea. In: *Federal Register*. Washington, DC, 2008, ročník 73, číslo 125. Dostupné také z: https://home.treasury.gov/system/files/126/nk_proc.pdf

UNITED STATES OF AMERICA. Executive Order 13551. In: *Federal Register*. Washington, DC, 2010, ročník 75, číslo 169. Dostupné také z: <https://home.treasury.gov/system/files/126/13551.pdf>

- UNITED STATES OF AMERICA. Executive Order 13570. In: *Federal Register*. Washington, DC, 2011, ročník 76, číslo 76. Dostupné také z: https://home.treasury.gov/system/files/126/04182011_nk_eo.pdf
- UNITED STATES OF AMERICA. Executive Order 13687. In: *Federal Register*. Washington, DC, 2015, ročník 80, číslo 3. Dostupné také z: <https://home.treasury.gov/system/files/126/13687.pdf>
- UNITED STATES OF AMERICA. Executive Order 13722. In: *Federal Register*. Washington, DC, 2016, ročník 81, číslo 53. Dostupné také z: https://home.treasury.gov/system/files/126/nk_eo_20160316.pdf
- UNITED STATES OF AMERICA. Executive Order 13810: Imposing Additional Sanctions With Respect to North Korea. In: *Federal Register*. Washington, DC, 2017, ročník 82, číslo 184. Dostupné také z: <https://home.treasury.gov/system/files/126/13810.pdf>
- USA. *31 CFR Part 510: North Korea Sanctions Regulations*. In: . Washington DC, 2010, ročník 75, 31 CFR Part 510, číslo 213. Dostupné také z: www.home.treasury.gov/system/files/126/fr75_67912.pdf
- VINES, Alex. The effectiveness of UN and EU sanctions: lessons for the twenty-first century. *International Affairs*. Oxford University Press on behalf of the Royal Institute of International Affairs, 2012, **88**(4), 867-877.
- VITELLI, Alessandro. North Korea Gains in China Coal Exports as Vietnam Bows Out. *Bloomberg* [online]. New York City: Bloomberg L.P., 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: www.bloomberg.com/news/articles/2015-07-20/north-korea-gains-in-china-coal-shipments-as-vietnam-bows-out
- WALLESTEEN, Peter. Characteristics of Economic Sanctions. *Journal of Peace Research*. 1968, **5**(3), 248-267.
- WESTERMANN, Jacqueline. *Putin and North Korea Exploring Russian interests around the peninsula*. Australian Strategic Policy Institute, 2018. Dostupné z: [doi:10.2307/resrep23020](https://doi.org/10.2307/resrep23020)
- WIBAWA, Tasha. China and North Korea's 'blood alliance' has complicated the chances of reunification. *ABC News* [online]. Australia: Australian Broadcasting Corporation, 2021 [cit. 2021-03-17]. Dostupné z: www.abc.net.au/news/2019-03-02/china-and-north-koreas-historic-and-strategic-relationship/10853502
- YOUNG ICK, Lew a Lee KWANG-RIN. Korea. *Encyclopædia Britannica* [online]. Edinburgh, Scotland, Great Britain: Encyclopædia Britannica, Inc., 2019 [cit. 2019-11-18]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/Korea/Korea-under-Japanese-rule>

YU, Woo-ik a Chan LEE. North Korea. *Britannica* [online]. London: Encyclopædia Britannica, Inc., 2020 [cit. 2020-10-21]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/place/North-Korea>